

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»
демократик партиясининг
ваколатли вакили
Баҳодиржон Маматхонов
партия номзоди Алишер
Қодировга Марказий сайлов
комиссиясининг номзодни
Ўзбекистон Республикаси
Президентлигига рўйхатга
олинганлиги тўғрисидаги
Қарори ҳамда гувоҳномасини
топширди.

ПРЕЗИДЕНТ
САЙЛОВИГА
38
КУН
ҚОЛДИ

**ДЕПУТАТЛИК
МАНСАБ** ЭМАС,
ЖАНОБЛАР!
2

**СЎНГИ
ЖАДИД
ҚИССАСИ**
6

№ 30 (1132) 2021 йил 16 сентябрь, пайшанба

МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРГА ТАЯНГАН ТАРАҚҚИЁТ!

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»
ДЕМОКРАТИК
ПАРТИЯСИНING
ЎҚИТМОНИ-СИЁСИ
ТАЪЛАСИ

milliy
tiklanish

1995 йил 10 июндан чиқа бошлаган www.mf.uz / gazeta@mf.uz / mtiklanish@mail.ru

ОЛИЙ ТАЪЛИМ

ДАВЛАТ ТАСАРРУФИДАН
ЧИҚАРИЛАДИ. ОЛИЙ ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТУГАТИЛИБ, ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА
РЕКТОРЛАР КЕНГАШИ ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ.

АЛИМЕНТ ФОНДИ

ТАШКИЛ ЭТИЛИБ, 3 ОЙ ИЧИДА ТЎЛАНМАГАН
АЛИМЕНТЛАР ФОНД ТОМОНИДАН ТУЛАНАДИ ВА
АЛИМЕНТ ТЎЛОВЧИНИНГ

**ОЗОДЛИГИНИ ЧЕКЛАШ ЁКИ
МЕҲНАТГА МАЖБУРЛАШ**
ОРҚАЛИ ҚОПЛАНАДИ.

ИШ БЕРУВЧИЛАР УЧУН
ХОДИМЛАРНИ

**МАЖБУРИЙ
СУҒУРТАЛАШ**

МАЖБУРИЙ ЭТИБ
БЕЛГИЛАНАДИ.

ИСЛОМИЙ ТАЪЛИМ

МУАССАСАЛАРИГА ҚАБУЛ КВОТАЛАРИ
ОШИРИЛАДИ.

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»
ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИДАН
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА
НОМЗОД АЛИШЕР ҚОДИРОВ ДАСТУРИДАН

2026 ЙИЛГАЧА
КАПИТАЛ,
ТАДБИРКОРЛАРГА
ЭСА СОЛИҚ
АМНИСТИЯСИНИ
ЭЪЛОН ҚИЛАМИЗ

ГЛОБАЛ

МУАММОЛАРГА ФАҚАТ
БИРГАЛИКДА ЁЧИМ
ТОПИШ МУМКИН

Фан ва техника инқилоби жаҳон
ижтимоий, иқтисодий тараққиётида ҳам
туб бурилишлар ясамоқда. Айниқса,
бу ҳолат ривожланишнинг турли
босқичларида бўлган мамлакатларда
яққолроқ кўзга ташланиб, глобал
муаммоларни ҳудудий ҳамкорлик
асосида ҳал этишни талаб этмоқда.

4

ТАРИХ ВА ТАРБИЯ

Одамлар ҳар доим табиий офатларнинг
юз бериши сабабларини аниқлаш,
табиат ҳодисалари келтириб чиқариши
мумкин бўлган зарарларни камайтириш
ва олдини олиш мақсадида уларнинг
келиб чиқиш сабабларини ўрганиб
келганлар.

5

**«TikTok»
ТАҚИҚЛАНИШИ
КЕРАКМИ**

ЁХУД ФЕРУЗА
МУҲАМЕДЖАНОВАНИ
КИМ «ХАЛҚ ДУШМАНИ»ГА
ЧИҚАРМОҚЧИ?
3

ISSN 2010-7114

2021 йил сентябрь 16 сентябрь, пайшанба 1 АҚШ доллари 10706.00. 1 ЕВРО 12659.85. 1 Россия рубли 147.40. 1 Англия фунт стерлинги 14804.26. 1 Япония иенаси 97.91.

ДЕПУТАТЛИК МАНСАБ

ЭМАС, ЖАНОБЛАР!

Президентлик сайлови арафасида парламент сайловларидан кейин эришилган натижаларнинг танқидий таҳлил этилаётгани бежиз эмас, албатта.

Кайд этилишича, шу йилнинг биринчи ярим иилида «Миллий тикланиш» демократик партиясидан парламент куйи палатасига сайланган депутатлар қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи асосида 5 та қонун лойиҳасини тайёрлашган.

15 та муҳим қонун лойиҳалари муҳокамаси юзасидан эса жойларда 34 та учрашув ва давра суҳбатлари ташкил этишган. Уларда сайловчиларнинг 150 дан ортиқ тақлифлари олиниб, янги қонунларни ишлаб чиқишда фойдаланилган. Шу ўринда Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги қонуни ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг таълим тизимида олиб борилаётган ишларнинг жойларда ижросини таъминлаш ва назорат қилишга доир топшириқлари асосида «Миллий тикланиш» ДП фракцияси масъуллигида Таълим бўйича Парламент комиссияси ташкил этилгани-

ни таъкидлаш жоиз. Шундан кейин ушбу комиссия аъзолари 14 та ҳудудда таълим соҳасида олиб борилаётган ишларнинг жойлардаги ижросини назорат тартибда ўрганиб чиқдилар.

Ўтган давр мобайнида фракция аъзолари давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг мансабдор шахсларига сайловчиларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларини таъминлаш юзасидан 54 та депутатлик сўрови юборганлар. Сайлов округларида ўтказилган ўрганишлар пайтида эса кўтарилган турли масалаларга оид 2483 та муаммонинг 896 таси ёки 36 фоизи жойида ҳал этилган.

Маҳаллий Кенгашларга сайланган 1257 нафар депутат томонидан ҳам аҳоли мурожаатлари борасида тизимли ишлар олиб борилди, дейиш мумкин. Хусусан, Кенгашларнинг доимий комиссиялари йиғилишларига 650 дан ортиқ масала-тақлифлар

олиб чиқилган бўлса, Кенгаш сессияларига 280 дан зиёд муаммоли масалалар киритилди. Депутатлик гуруҳлари ташаббуси билан эса 1219 нафар мансабдор шахсларнинг ахборот ва ҳисоботлари эшитилди. Йил бошидан буён эса турли масалалар бўйича амалий ёрдам кўрсатилган 7973 нафар фуқаронинг 1030 нафари иш билан таъминланди. 418 нафар фуқарога эса кредит олиб беришда амалий ёрдам кўрсатилди. 3882 нафар мурожаатчига озиқ-овқат ва зарур тиббиёт воситалари етказиб берилди. 610 нафар юрtdошимизга эса ижтимоий ҳимоя ва соғлиқни сақлаш борасида ёрдам кўрсатилди.

Ҳисоб-китобларга кўра, ўтган 8 ойда депутатлар ташаббуси билан ҳомийлар ва бошқа саховатпеша кишиларнинг 1 млрд. 576 млн. сўм миқдоридаги маблағи фуқароларнинг ҳаётий муаммоларини ҳал этишга йўналтирилган. Бугунги кунгача 18960 та хонадонда яшаётган 47746 нафар фуқаро эса депутатлар ташаббуси билан «Темир дафтар» (1104 нафар), «Аёллар дафтари» (1772 нафар) ва «Ёшлар дафтари»га (1913 нафар) киритилган. «Темир дафтар»даги 2865 нафар, «Аёллар дафтари»даги 3971 нафар ҳамда «Ёшлар дафтари»даги 4345 нафар фуқарога эса амалий ёрдам кўрсатилди.

Ўтган даврда депутатлар томонидан тегишли ташкилот ва мутасаддиларга юборилган жами 5100 дан ортиқ депутатлик сўровларининг 832 таси ижобий ечим толган бўлса, 4300 дан ортиғи эса айна

пайтда тегишли ташкилотлар томонидан ўрганиляпти.

Биргина халқ депутатлари Навбахор тумани Кенгашидаги 8 нафар депутатдан иборат гуруҳ 2021 йилнинг январь-сентябрь ойларига туман Кенгаши сессияларига 10 та масала киритганини айтиш жоиз. Доимий комиссиялар йиғилишларига эса 47 та масала-тақлифлар олиб чиқилиб, 23 нафар мансабдор шахсининг ахборот ва ҳисоботлари эшитилган. Тегишли ташкилотлар мутасаддиларига эса 88 та депутат сўрови (24 таси қонун ижроси, 64 таси фуқаролар мурожаатлари бўйича) юборилган.

Айни пайтда Анжела Омиева (Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси), Муҳаррам Рахмонова (Халқ депутатлари Андижон вилояти Кенгаши), Дилшод Қурбонов (Халқ депутатлари Когон шаҳар Кенгаши), Жаҳонгир Зияев (Халқ депутатлари Мирзо Улуғбек тумани Кенгаши), Жанар Алиева (Халқ депутатлари Чимбой тумани Кенгаши), Низомиддин Насридинов (Халқ депутатлари Бўстонлиқ тумани Кенгаши), Лочинбек Облақулов (Халқ депутатлари Навбахор тумани Кенгаши), Шохрух Алибеков (Халқ депутатлари Самарқанд шаҳар Кенгаши), Жавлонбек Урозалиев (Халқ депутатлари Зарбдор тумани Кенгаши) сингари депутатлар фуқаролар оғирини енгил қилиш, уларга ҳар қандай масалада мададкор бўлиш

орқали аҳолининг партия ғояларига бўлган ишончини мустаҳкамлашга ҳам улкан ҳисса қўшмоқдалар.

Аммо депутатлар орасида бугунги ислохотлар моҳиятини ҳалигача англамаётган, қайноқ жараёнларга мослашолмай, ўзини ҳам, жойлардаги партия ташкилотларини ҳам обрўсизлантираётган вакилларимиз ҳам борлиги

418 нафар фуқарога эса кредит олиб беришда амалий ёрдам кўрсатилди. 3882 нафар мурожаатчига озиқ-овқат ва зарур тиббиёт воситалари етказиб берилди.

афсусланарли ҳолат, албатта. Депутатлик мансаб эмас, масъулият эканлигини унутиб қўйганлар орасида Гулзира Сыдыкова (Халқ депутатлари Қораўзақ тумани Кенгаши), Адҳам Аҳмедов (Халқ депутатлари Пайариқ тумани Кенгаши), Бобур Кўчимов (Халқ депутатлари Ховос тумани Кенгаши), Рустам Толибжанов (Халқ депутатлари Бектемир тумани Кенгаши), Жаҳонгир Ғиёсов (Халқ депутатлари Бағдод тумани Кенгаши) каби сафдошларимизнинг борлиги эса ушбу соҳадаги ишларимизни жонлантириш, ҳар бир депутатга депутатлик мансаб эмас, балки масъулият эканини англаштишимиз лозимлигини кўрсатапти.

Абу Муслим УСМАНОВ,
Депутатлик бирлашмалари ва БПТлар билан ишлаш бўлими бош мутахассиси

Маҳаллий кенгашларнинг ижро ҳокимиятини шакллантиришдаги роли ва назорат қилиш функциялари кескин кучайтирилади.

«Миллий тикланиш» демократик партиясидан Президентликка номзод Алишер Қодиров дастуридан

✓ **Муносабат**

Сайловлар халқимизни ҳам синовдан ўтказяпти

Бир неча кундан бери сайловга тайёргарлик ва сайлов ҳақида юрtdошларимиз фикрини билиш учун Тошкентнинг турли нуқталарида сўров ўтказяпмиз.

Оддий фуқародан тортиб давлат хизматчиларигача, боринги, сотувчиси, талабам иккиланмай микрофонимизни тутяпмиз. Ахён-ахён учраётган жавоблар кишини қувонтирса, аксарият фикрларни эшитиб, кўпчилик юрtdошларимизнинг сиёсий жараёнлардан хабардор эмасликлари гувоҳ бўляпмиз. Бунинг сабабларини сўрасак, сиёсатга қизиқмасликларини, партияларни эса «ўйинчоқ» санашларини айтишмоқда. Баъзи бир юрtdошларимиз эса негадир микрофон ва камерани кўриб, қочиб қолишга уринишяпти... Ана шундай юрtdошларимизга қарата: бугун гапиришингиз, фикрингизни билдиришингиз, сиёсий жараёнларда фаол бўлишингиз керак аслида, дегимиз келди. Айни сиз эртага дунёга келаётган авлод ҳаётини ўз танловингиз билан гўзал қилишингиз мумкин. Тўғри, айримлардек сиз ҳам сайловлар мисоли «ўйин» дейишингиз мумкин. Аммо бу ҳолат ўз фикрингизни кўрқмай айта олгунингизга қадар давом

этишини унутман! Сизга сайловлар «ўйин» дейётганлар ҳам одам, фикр билдирсангиз, сўз айтсангиз улар ҳам ўзгаради. Агар уларга ҳеч ким индамаса, камчиликларини айтмаса «ўйин»лар давом этаверади. Билмайман, менга керак эмас, умуман қизиги йўқ, нима бўлса бўлар, биттаси сайланадиди ва ҳоказо қарашлар даври ўтганини наҳотки бугунги ўзгаришлардан сезмаяпмиз? Мана, Президентликка номзодлар ўз дастурларини эълон қилишди. Танишинг, кўринг, тақлиф беринг, САВОЛ ТАШЛАНГ уларга! Илгари сураётган ғоя ва ваъдаларини қандай, қай тартибда, қанча муддатда амалга оширишлари билан қизиқинг, агар номзодлар Президент бўлолмаса ваъдаларининг тақдири нима бўлади, дея фикрларини сўранг. Кўриб турганингиздек саволлар кўп. Энг муҳими, эътиборсиз бўлманг. Гапиринг! Уқинг! Ва, ўз позициянгизни билдиринг!

Сирождидин ПЎЛАТОВ

Кутинг! Келгуси сонларда

«ПИШГАН» ПАРТИЯ

нашридаги мақоладан иқтибослар

...пишмаган сиёсатчилар халқимиз манфаатига, жамият тараққиётига, давлат бошқарувини тақомиллаштиришга хизмат қиладиган ғоялар, ташаббусларни тарғиб қилиш, тушунтириш ўрнига, ўзларини худди шоу-бизнес вакиллари, шоуменлардек туттишяпти.

...Президент сайловида аниқ мақсадга интилиш ўрнига, майда, бачкана ишлар билан шугулланиш ўта кулгилidir.

...«Инсон ўзгарса, жамият ўзгаради», деган гапни моҳиятига кўра, сира сиёсий партия шиори, деб бўлмайди.

...Нега бу партия инсонни ўзгартирмоқчи?

...Қадрият инсонда бўлади, бетонда эмас.

...«Миллий тикланиш» партияси ва сиёсий мавҳумлик ҳақида узоқ гапирса бўлади, лекин газетада жойини асраш, увол қилмаслик касбий қадрият.

...Бу партияга ...охирги эслатма шуки, турмуш ўзгармаса, тафаккур ўзгармайди.

«TikTok» ТАҚИҚЛАНИШИ КЕРАКМИ

ёхуд Феруза
Муҳамеджановани
ким «халқ душмани»га
чиқармоқчи?

Қарийб бир ҳафтадирки, ижтимоий тармоқ «бўри»лари «Миллий тикланиш» демократик партияси раиси ўринбосари, таниқли тележурналист Феруза Муҳамеджановани «халқ душмани»га айлантиришга уринмоқдалар. Бунга сабаб унинг «Нега «Кечирим сўраш» урф, жазо эмас?!» мақоласида «TikTok» ижтимоий тармоғини болалар учун хавф майдон деб атагани ва ушбу тармоқ фаолиятини бутунлай чеклаш лозимлиги ҳақидаги фикрлари сабаб бўлди.

Биз шундай бир даврда яшаймизки, ахборот ҳар қандай чегараларни «Хитой деворларию» хушёр хизматлар бино қилган тўсиқларни ҳам ҳеч қандай қийинчиликларсиз енгиб ўтапти. Энг ёмони, бу жараёнда ҳали онги, шуури тўла шаклланмаган, оқ билан қорани етарлича ажрата олмайдиган мурғаклар асосий нишонга айланыпти.

Тан олайлик: гоҳида қотиллигу одамхўрликни ёки ҳайвонларга озор бериб хузурланишни тарғиб қилаётган

руза Муҳамеджановани, шу билан бирга «Миллий тикланиш» демократик партияси қарашларини «қора» қилишга уринаётганлар эса ана шу оддий ҳақиқатни тан олгилари келмаяпти, холос.

Яна бир гап: кунни кеча Sputnikнинг телеграм каналида айни шу мавзуда сўров ўтказилиб, унда жами респондентларнинг 40 фоизи «TikTok»ни тақиқлаш керакми, деган саволга «ҳа» дея жавоб қайтарганлар. 15 фоиз қатнашувчилар йўқ, 32 фоиз иштирок этганлар эса ёшлар тарбиясига кўпроқ эътибор қаратиш лозим, деган фикрни билдирганлар...

Биз масалага ойдинлик киритиш мақсадида яна бир бор Ф. Муҳамеджанова билан ушбу мавзуну муҳокама қилдик...

— Журналист сифатида «TikTok»нинг чекланишини тўғри деб ҳисобламайман, — дейди суҳбатдошимиз. — Лекин тан олишимиз керакки, юртимизда болалар ва ўсмирларга мўлжалланган ахборотларнинг низомида таълимий, бугунги кун талабига тўла жавоб бераётгани, энг ёмони, уларнинг рақобатбардош эмаслиги юқоридагидек манбалар чекланса, балки вазият ўзгарармикан деган хулосаларга ундаяпти. Бу фақат менинг фикрим эмас! Бу мактаб, боғча, таълим муассасалари

нинг педагог-ўқитувчилари, кенг жамоатчилик томонидан билдириладиган тақлифлар асосидаги хулосадир!

«TikTok» ёки шунга ўхшаш манбалар ҳақида гап кетганида, ўтган давр мобайнида бир неча миллий ижтимоий тармоқлар, ҳатто ўқувчиларга мўлжалланган ахборот манбалари «туғилиб» қолганига гувоҳ бўлганимни айтишим мумкин. Бунга «Muloqot.uz» ҳам мисол бўла олади.

Айни кунларда ўз фаолиятини аранг давом эттираётган «Davra.uz» ҳам ҳалигача ўз ўқувчиларини топа олганича йўқ. Ваҳоланки, айнан шундай ижтимоий тармоқлар қўллаб-қувватланганида эди, балки чекловлар ҳақида гапиришга эҳтиёж қолмаган бўлармиди?

Шуни айтиш керакки, бугун янгича фикрлаётган интеллектуал авлодга низоҳатда ҳалқчил, ёшларбоп ва замон тили билан айтганда креатив минбарлар етишмаяпти. Бу бор гап. Хўш, бир ўйлаб кўрайлик: бугунги глобаллашув жараёнларида ёшларнинг мустақкам оёққа туриб олишлари, ўз йўлларини тўғри танлашлари учун тақлиф этиладиган қандай ахборот ресурсларини биламиз? Шу ўринда ўринли бир савол туғилади: айни пайтда фарзандингиз нималар билан банд, ўз умрини нималарга сарфламоқда, нималарни эшитяпти, нималарни кўряпти, нималарни ўқияпти... Болаларимиз танлаётган ижтимоий тармоқларнинг неча фоизи миллий ахборот маҳсулотларимиз?

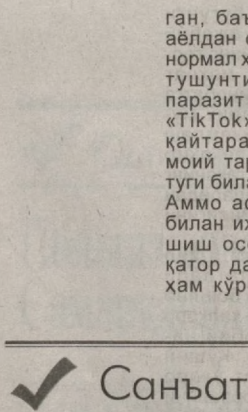
Демак, бундан битта хулоса келиб чиқади: юртимизда фарзандларимизни оммавий тарзда жалб эта оладиган ахборот манбаси йўқ, ҳисоби. Ваҳоланки, бугунги авлоднинг фақат интернетдаги бозори чаққон ангилликлар каналларига мурожаат этишини, ёш авлодга нисбатан адолатсизлик деб ҳисоблайман. Чунки улғайиш поғоналарида тақлилий, маърифий, мусикий кўнгилочар, замонавий медиа маҳсулотларига бўлган талаб табиий равишда ошиб бораверади. Бу борада «Миллион дастурчи» лойиҳасидан умидимиз катта, албатта. Бироқ бугунга келиб чиндан ҳам ахборот тақчиллиги энг юқори даражага етди. Ана шу ташналикни қондиришга ҳаракат қилаётган айрим болалар ва ўсмирлар нашрларига тўхталиб, ўтсак. Аччиқ ҳақиқат шундаки, бугунга келиб болалар нашрлари том маънода мададга муҳтож ҳолга келиб қолди. Қачонлардир бир миллиондан зиёд нусхада чоп этилган «Гулхан», «Гунча», «Тонг юлдузи», «Синфдош» нашрлари бугун гўёки ўзининг «сўнгги нафасларини» олаётгандек. Эндигина болалар тилини топишга улгурган «Жажжи академик»имиз эса анчадан бери медиа маконда кўринмай қолганини ҳатто сезмаямиз ҳам. Русийзабон болаларимизга мўлжалланган «Класс» газетаси тахририяти эса қарздорлик оқибатида

биттагина тор хонада фаолият юритишга мажбур бўляпти. Жаноби муассиснинг эса газета билан умуман иши йўқ. Ваҳоланки, кейинги йилларда мамлакатимизда муталаага бўлган эътибор кучайди. Аммо китоб муталаасига йўл очадиган болалар нашрлари учун эса маблағ ажратилмаяпти. Тўғри, ёшларга тааллуқли медиа контентнинг таъсири ва самараси алоҳида мавзу. Лекин ёшларнинг ахборотга бўлган ташналигини ўзимиз қондирмас эканмиз, хорижий ахборот ресурсларига боғланиб қолишимиз яна узоқ давом этаверади. Қайд этиш жоизки, ёшларнинг ахборотга бўлган эҳтиёжи ёшларга оид давлат сиёсатининг устувор масаласига айланмас экан, ёшларимиз мисолида ахборот ва маънавий хавфсизлик масаласи ҳали ўзини кўп эслатади, дейишга етарлича асосларимиз бор.

Зеро, очиклик дегани ҳали сифатли ахборот дегани эмас. «TikTok»нинг Ўзбекистонда фаолият бошлаши эса ўша очикликнинг бир кўриниши эди. Бироқ Ўзбекистон Республикасининг «Болаларни уларнинг соғлиғига зарар етказувчи ахборотдан ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуни ҳам ижтимоий тармоқларга, ҳам унинг истеъмолчиларига бирдек тааллуқли эканини унуттишга ҳаққимиз йўқ. Бугун ушбу платформа, яъни «TikTok»дан бир қатор хорижий давлатлар ҳам воз кечаётганини кўряпти. Масалан, 2020 йилнинг 20 сентябридан Америка Қўшма Штатларида «TikTok» америкача Google Play ва App Store дўконларида блокланди. Маълум бўлишича, энди америкаликлар ушбу платформани ўз телефонларига ўрната олмайдилар, демак уни янгилашнинг ҳам имкони йўқ энди. Жорий йил бошида эса Ҳиндистон ҳукумати «TikTok» ҳамда Хитойнинг 58 та дастурини бутунлай «ёпди». Бунга мажбур дастурларнинг хавфсизлик талабларига жавоб бермаслиги асосий сабаб қилиб кўрсатилди. Шунингдек, медиамакон масаласида энг демократик давлатлардан саналган Италияда 13 ёшгача бўлган болалар учун «TikTok»дан фойдаланиш тақиқлаб қўйилди. Қайд этилишича, ҳукумат талаби билан бир миллионга яқин аккаунтлар ўчириб ташланган. Покистонда ҳам ўтган давр мобайнида ушбу платформа бир неча марта муддатли тарзда блокланди. Австралияда эса «TikTok» миллий хавфсизлик таҳдид кўрсатувчи манба сифатида баҳоланмоқда, яъни ҳукумат ушбу платформани блоклash масаласини кўриб чиқа бошлади.

Тахририятдан: Ишончимиз комилки, ушбу мавзу билан боғлиқ мунозаралар ҳали узоқ давом этади. Аммо бир нарсани аниқки, бугун ушбу масалаларда яқиний хулосага келмас эканмиз, эртага кеч бўлиши мумкин...

Умид АРСЛОНБЕКОВ

Биринчи ўзбек бадий фильми суратга олинишига Файзулла Хўжаев қандай ҳисса қўшган?

Биринчи ўзбек овозсиз бадий фильми кинотеатрлар юзини кўрганига бу йил 96 йил ўтди. Рус кинорежиссёри Вячеслав Висконский режиссёрлигида яратилган «Ўлим минораси» фильми ўзбек киносидаги биринчи тўлиқ метражли бадий фильм (мелодрама) сифатида тарихда қолди. Урта Осиёдаги ilk кино ташкилоти «Бухкино» томонидан суратга олинган ушбу фильм шу йўналишдаги дастлабки кадам бўлди. «Ўлим минораси»нинг премьераси 1925 йилда бўлиб ўтди. Кинофильм жаҳоннинг 14 мамлакатига, жумладан, Германия, Аргентина, Боливия, Бразилия, Эквадорда намойиш этилди.

Фильмда ўн олтинчи асрга оид Бухоро афсонаси ҳикоя килинади. Ўзбек кинорежиссёри, Ўзбекистон халқ артисти Комил Ёрматовнинг қайд этишича, Бухоро республикаси ҳукумати ҳам биринчи бадий фильмининг суратга олинишига ҳисса қўшди. Ҳукумат ўтмиш манзараси ақс этган фильмни суратга олиш ишлари учун зарур бўлган миллий кийимлар, зарбоф кўрпа ва ёстиқлар, эгарлар, турли-туман қадимий қурол-аслаҳаларни кинорежиссёрларга қўмақ тариқасида тақдим этди. Кўплаб оммавий сахналарни суратга олиш учун минглаб одамлар ва отлар бир жойга тўпланди.

Маориф нозирлиги ўтмиш билан боғлиқ масалаларда малакали мутахассис маслаҳатини ташкил этиб берди.

Бухоро республикаси ҳукумати раҳбари Файзулла Хўжаев «Бухкино» жамоаси иштиёрига ўзининг қалъа деворлари яқинида жойлашган боғ ва узумзорга эга шаҳар чеккасидаги шахсий уйини фойдаланишга берди. Бу ерда суратга олиш гуруҳи ташкил этилди. Айнан шу ерда, Файзулла Хўжаевнинг уйида «Ўлим минораси» фильмининг барча табиий шароитдаги ва оммавий сахналари суратга олинди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ўша вақтда «Бухкино»нинг бадий фильмлари анча бўш бўлса-да, тушунарли ва соддалиги билан ажралаб турарди. Тарихчи Баҳром Ирзаевнинг маълумот беришича, улар тўлиқ европалик актёрлар томонидан ижро этилиб, унда миллий маданиятни тўшунмаслик ҳолатларига ҳам йўл қўйилар эди. «Ўлим минораси» овозсиз фильмининг бош роллари ижрочилари ҳам европалик миллий вакиллари бўлишган.

Маълумот ўрнида қайд этиш жоизки, собик иттифок даврида Минораи Калонни «Ўлим минораси» деб айтар ва китобларга ёзардилар. Афсоналарга кўра, Бухорода ўлим жазосига ҳукм қилинган кишиларни минорадан пастдаги тош майдончага ташлаганлар. Аммо тарихчи Жўра Баракаевнинг қайд этишича, ҳалигача ўша даврга оид ёзма манбаларда минорадан одам ташлангани тўғрисида маълумотлар учрамайди.

Алишер ЭГАМБЕРДИЕВ

(Бошланғич 1-бетдан)

24
ОКТАБРЬ 2021 ЙИЛ

ЎЗБЕКИСТОН
ПРЕЗИДЕНТИ
САЙЛОВИ

Сўранг,
жавоб берамиз

— Журналистлар сайлов кунни экзит-полни амалга ошириши, сайловчиларнинг кимга овоз берганлигини сўраши қонунийми?

— Йўқ, ноқонуний. Сайлов кодексининг 33-моддасига мувофиқ сайловчилардан улар қандай овоз берганлигини суриштириш тақиқланади.

Шунингдек, сайлов кампанияси даврида оммавий ахборот воситалари вакиллари аккредитациядан ўтказиш тартиби тўғрисида низомига (Марказий сайлов комиссиясининг 952-сон қарори билан тасдиқланган) мувофиқ, ОАВ вакиллари сайловчилардан улар кимни ёқлаб овоз берганликларини суриштириш ман этилади.

— Сайлов жараёни ва овоз бериш жараёнида фото, видео, аудио ёзувларни амалга оширишга рухсат борми?

— Аккредитациядан ўтган оммавий ахборот воситаларининг вакиллари сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишга доир барча тадбирларни ёритиш ҳуқуқига эга.

Сайлов жараёни тўғрисидаги маълумотлар ОАВ вакиллари хохшига кўра фото, видео ҳамда аудио кўринишида ҳам тўпланиши ва тарқатилиши мумкин.

Марказий сайлов комиссиясининг 952-сон қарори билан тасдиқланган Сайлов кампанияси даврида оммавий ахборот воситалари вакиллари аккредитациядан ўтказиш тартиби тўғрисида низомига мувофиқ, ОАВ вакиллари сайлов жараёни ва овоз беришнинг яширинлигини бузмасдан фото, видео, аудио ёзувларни амалга ошириши зарур. Қамоқда сақлаш ва озодликдан маҳрум этиш жойлари, ҳарбий қисмлар, даволаш муассасалари бундан мустасно ҳисобланади.

— Оммавий ахборот воситалари ва блогерлар сайловчиларнинг сайловга тайёргарлик кўриш ва унинг ўтказилиши бўйича фикрларини сайлов кун ижтимоий тармоқларда онлайн режимида бериб бориши мумкинми?

— Йўқ, мумкин эмас. Сайлов кодекси 103-моддасига мувофиқ, сайлов кун ва овоз бериш бошланишидан бир кун олдин жамоатчилик фикри сўровлари натижаларини, сайлов натижалари прогнозларини, ўтказилаётган сайлов билан боғлиқ бошқа тадиқотларни эълон қилиш, шу жумладан ахборот тармоқларига, шунингдек Интернет жаҳон ахборот тармоғига жойлаштириш тақиқланади.

— Агар журналистдан сайлов участкасида камера ёки диктофонни қонунга зид равишда зўрлик билан олиб қўйишса, биринчи навбатда, кимга мурожаат қилиши керак?

— Ушбу вазиятда журналист биринчи навбатда участка сайлов комиссияси раисига мурожаат қилиши зарур.

УСК раисига сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш жараёнидаги ҳуқуқбузарликлар аниқланган тақдирда, бу ҳақида округ сайлов комиссиясини ёки ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларни хабардор қилиш, шунингдек тегишли чораларни кўриш мажбурияти юклатилиши.

Журналистнинг мол-мулкига таҳдид, эърозонлик ёки ҳужувоз қилганлик қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

Дониёр ТОШБОЕВ
тайёрлади.

ГЛОБАЛ

МУАММОЛАРГА ФАҚАТ БИРГАЛИКДА ЕЧИМ ТОПИШ МУМКИН

Фан ва техника инқилоби жаҳон ижтимоий, иқтисодий тараққиётида ҳам туб буришлар ясамоқда. Айниқса, бу ҳолат ривожланишнинг турли босқичларида бўлган мамлакатларда яққолроқ кўзга ташланиб, глобал муаммоларни ҳудудий ҳамкорлик асосида ҳал этишни талаб этмоқда. Яъни, халқаро майдонда яқин қўшничилик муносабатларини йўлга қўйиш ва ҳар бир субъект олдидаги муаммоларни биргаликда ечишни даврнинг ўзи тақозо этмоқда. Шунинг учун ҳам бугунга келиб, Марказий Осиё минтақасида янгича ёндашув асосида қўшничилик муносабатларини ўрнатиш Янги Ўзбекистоннинг устувор йўналишларидан бирига айланди. Айни шу жиҳатдан ҳам Ўзбекистон Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг учинчи маслаҳат учрашувида минтақавий савдо-иқтисодий ҳамкорлигининг умумий йўналишлари тўғрисидаги Би-

молиявий имкониятлар катта аҳамиятга эгадир. Шу боисдан ҳам минтақада иқтисодий муносабатларни янада кенгайтириш, яъни Марказий Осиё давлатлари учун ягона иқтисодий бозор яратиш, минтақавий ва жаҳон бозорларида маҳсулотлар рақобатбардошлигини ошириш, мавжуд ресурслардан самарали фойдаланиш, инновацион жараёнларни жадаллаштириш, ягона илмий ва таълим салоҳиятини шакллантириш ҳамда ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш муҳим аҳамиятга эгадир.

Маълумки, Марказий Осиёнинг бой табиий ресурслари минтақа иқтисодиётининг муҳим тармоқлари асоси ҳисобланади. Дарёлар тоғли ҳудудларда гидроэнергетиканинг, паст текисликларда эса деҳқончиликнинг ривожланишига имкон беради. Нефть ва газ захиралари эса текисликларда жойлашган

тоғли ҳудудларда музликларнинг сезиларли даражада чекинишига ҳам олиб келади.

Маълумки, Марказий Осиё минтақаси географик жойлашуви нуқтаи назаридан ҳам ижобий, ҳам салбий хусусиятларга эга. Бир томондан ушбу ҳудуд субминтақа давлатлари Шимол ва Жануб, Шарқ ва Ғарб ўртасидаги савдо йўлларининг чорраҳасида жойлашган. Мазкур хусусият минтақа иқтисодиёти учун муҳим аҳамиятга эга. Иккинчи томондан, Марказий Осиё кучли қўшнилар – Россия, Хитой ҳамда муаммоли мамлакатлар – Афғонистон, Эрон ва Покистон ўртасида жойлашган. Бундан ташқари, минтақада жойлашган давлатлар мустақилликка эришгач, олдинлари унчалик билинмаган геостратегик масала – Марказий Осиёнинг географик изоляцияси, яъни тўғридан-тўғри денгиз портларига чиқиш муаммосини ҳал этиш масаласи

Марказий Осиёни кенг қамровли интеграцион ҳамкорлик майдонига айлантирамыз. Ўзбекистон ташқи сиёсатида энг муҳим устувор йўналиш сифатида Марказий Осиё мамлакатлари, жумладан, Афғонистон билан ҳам яқин иқтисодий ва сиёсий муносабатлар йўлга қўйилади.

«Миллий тикланиш»
демократик партиясидан
Президентликка номзод
Алишер Қодиров дастуридан

тимни қабул қилиш, транспорт ва транзит салоҳиятидан унумли фойдаланиш, «яшил» энергетика ва энергия соҳасидаги самарадор технологияларни жорий этиш, озиқ-овқат хавфсизлигини мониторинг қилиш бўйича минтақавий тизимни жорий қилиш, фармакология ва кооперация соҳасида илмий ҳамкорликни йўлга қўйиш, «Марказий Осиё учун «Яшил кун тартиби» минтақавий дастурини ишлаб чиқиш каби долзарб ташаббусларни илгари сурди.

Таъкидлаш жоиз, Марказий Осиё Ер шаридаги йирик чўл зоналаридан бири бўлиб, иқлим ўзгариши билан боғлиқ жараёнлар оқибатида биринчилардан бўлиб азият чекадиган минтақа ҳисобланади. Доимий равишдаги иқлим ўзгаришлари келгусида жамият, иқтисодиёт ва инсон саломатлигига катта таъсир кўрсатиши, экстремал вазиятлар эса, ундан-да йирироқ инқирозларни юзага келтириши мумкин. Яъни, фавқуллоддаги қурғоқчилик аҳолиси зич бўлган ҳудудларда иқтисодиёт, жамият ҳамда атроф-муҳитга салбий таъсир этиши мумкин. Айни шу нуқтаи назардан ҳам бугун ўз ечимини кутаётган экологик муаммолар халқаро майдонда ҳудудлараро конструктив диалог асосидаги ҳамкорликни ривожлантириш каби долзарб масалани олдимизга қўймоқда. Бундан ташқари, Марказий Осиё ҳудудидаги мамлакатларнинг иқтисодий шароитлари минтақадаги иқлим ўзгаришлари билан боғлиқ муаммоларнинг ечимини топишда муҳим омиллардан бири ҳисобланади. Турли тармоқларни янги шароитларга мослаштириш, модернизация орқали яшил иқтисодиёт сари интилишни давом эттириш ва шу орқали глобал иқлим бузилишига минтақанинг салбий ҳиссасини камайтириш учун

мамлакатлар иқтисодиётини қувватлантиради, қазиб олиш саноати ҳам бутун минтақа бўйлаб фойдали қазилма конларини ривожлантиради. Бироқ Марказий Осиё минтақасида экологик оқибатларни ҳисобга олмаган ҳолда табиий ресурслардан фойдаланиш ҳолати ўлкада дегрoдация, низолар ва экологик бўҳронларни юзага келтирди. Хусусан, яқин даврларга қадар мазкур минтақадаги айрим мамлакатлар билан Ўзбекистон ўртасидаги муносабатларда баҳс-мунозарали ҳолатлар тез-тез рўй бера бошлади. Давлат чегараларини демаркация ва делимитация қилиш, трансчегаравий дарёлар сувларидан фойдаланиш, йирик ГЭСлар қурилиши сингари нозик масалалар шулар жумласидандир.

Айни пайтда эса табиий ресурсларга бўлган қарамлик минтақада экологик масъулиятга асосланган ёндашув билан ҳаракатланишни талаб этмоқда. Иқлим ўзгаришлари ва аҳоли сонининг ортиши эса вазиятни янада жиддийлаштирмоқда. Мисол учун тахминларга кўра, 2050 йилга келиб, дунё аҳолиси 2 миллиардга, яъни 7,7 миллиарддан 9,7 миллиардгача ва туғилиш кескин пасайишига қарамай, аср охирида 11 миллиардга ортиш эҳтимоли бор.

Сўнгги пайтларда Марказий Осиё минтақаси Орол денгизининг қуриши, кенг тарқалган чўллашиш, тупроқнинг шўрланиши, биологик хилма-хилликнинг йўқолиши, тез-тез кум бўронлари ва бошқа кўплаб экологик офатлардан азият чекмоқда. Маълумотларга кўра, Марказий Осиёда ҳаво ҳарорати, жаҳондаги бошқа кўрсаткичларга қараганда анча юқори. Бундай иссиқлик тенденцияси нафақат ҳавзадаги воҳаларда бўғланишнинг ошишига, балки

кун тартибига чиқди. Шунинг учун ҳам Марказий Осиё учун жаҳон бозорига чиқишнинг янги йўлларини излаб топиш муҳим аҳамият касб эта бошлади. Хусусан, Буюк Ипак йўлини тиклаш билан боғлиқ масалалар шулар жумласидандир.

Таъкидлаш жоиз, сўнгги йилларда минтақага халқаро эътибор кучайиб, Марказий Осиёда сув ва экотизимларни муҳофаза қилишни таъминлаш бўйича тадқиқот лойиҳалари амалга оширила бошланди. Бироқ экотизимдаги бўҳронлар ушбу йўналишдаги фаолиятни янада кучайтиришни талаб этмоқда. Чунки минтақада эришилган келишувлар экологик офатларни олдини олиш учун етарли бўлмаслиги мумкин. Сабаби сув ресурсларини бошқариш гидрографик чегараларга асос-

ланган ҳолда бошқаришни талаб қилади. Шунинг учун масъул, ваколатли органлар мазкур йўналишдаги муҳим қарорларни қабул қилишда нисбатан эркин бўлиши, сиёсий аралашувни кутиб турмаслиги лозим. Зеро, сув ресурслари ҳамда ердан фойдаланиш, саноатни ривожлантириш тўлиқ интеграциялашган ҳолда бошқарилиши Марказий Осиё учун муҳим аҳамиятга эга. Экологик инқироз бутун минтақада сув ресурсларини ҳамкорлик асосидаги бирлашган ягона тизим орқали бошқариш бўйича консенсусга эришиш учун муҳим туртки бўлиши керак.

Юқоридаги таҳлиллар эса Марказий Осиёда ўзаро қўшничилик муносабатларини янги босқичга олиб чиқиш ҳар доимидан-да долзарб эканини кўрсатяпти. Шу боисдан ҳам «Янги Ўзбекистон – янги қўшничилик» ғояси жаҳон ҳамжамияти томонидан илиқ қарши олинмоқда. Хусусан, Марказий Осиё бўйича америкалик эксперт Брюс Панер, Марказий Осиё ва Кавказ институти (АҚШ) «Ипак йўли» дастури директори Сванте Корнелл, россиялик эксперт Ростислав Ищенко кабилар Ўзбекистоннинг қўшни

мамлакатлар билан бугунги кундаги алоқаларига ижобий баҳо бериб, мамлакатнинг геостратегик жойлашуви, меҳнат бозоридаги салоҳияти инobatта олинса, яқин қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлаш борасидаги ислохотлар охир оқибат мамлакатни минтақанинг ривожланиш локомотивларидан бирига айланиши мумкинлигини таъкидлашмоқда.

Ҳақиқатан ҳам сўнгги 5 йил Марказий Осиё давлатлари тарихида янги даврни бошлаб берди. Қисқа муддатда халқаро майдонда муҳим ижобий натижаларга эришилди. Қўшни мамлакатлар нафақат ўзаро чегараларни, балки бозорларини ҳам очди. Минтақадаги давлатлар мустақилликка эришгандан буён биринчи марта ён қўшнилар саноат кооперацияси, ўзаро инвестицияларни жалб қилишдан ташқари хавфсизлик масаласида ҳам ўзаро ҳамкорликни йўлга қўйди.

Нодирабегим ҚУРБОНОВА,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузуридаги
Давлат бошқаруви
академияси таянч докторанти

✓ Статистика

Жорий йилда туғилган чақалоқларнинг қанчаси эгизаклар?

Фарзанд – неъмат. Улар билан ҳаётимиз тўқис. Халқимиз болажон бўлгани учун, янги туғилган меҳмонни қувонч ва шукроналик билан кутиб оламиз. Эгиз чақалоқлар туғилиб қолгудек бўлса-ку, қувончдан ўзимизга сиғмай кетамиз.

Давлат статистика қўмитасининг маълум қилишича, жорий йил 1 июль ҳолатига кўра юртимизда 390,7 минг туғилиш қайд этилган. Буни қарангки, шундан 8 минг 527 нафари эгиз туғилганлар экан.

Ҳудудлар кесимида таққослаганда, энг кўп эгиз чақалоқлар туғилиши Самарқанд вилоятида (1 минг 100 нафар), энг кам эса Навоий вилоятида (283 нафар) қайд этилган.

Мохигул ҚОСИМОВА, ЎЗА

CHENGDU 2021

FISU GAMES

Универсиада иштирокчиларининг ёши узайтирилди

Маълумки, бу йил Хитойнинг Чэнду шаҳрида ўтказилиши керак бўлган XXXI ёзи универсиада ўйинлари эпидемиологик вазият туфайли келгуси йилнинг 26 июнь-7 июль кунларига қўчирилган эди. Спортнинг 18 тури бўйича бўлиб ўтадиган бутунжаҳон талабалар универсиадасида 268 та медаллар жамланмаси ўйналади. Шу пайтгача талабалар ўйинларида 18 ёшдан 25 ёшгача бўлганлар иштирок этиб келарди. Ўйинларнинг бир йил кечиктирилганлиги сабабли Чэнду-2021 бахсларида 26 ёшгача бўлган талабаларга иштирок этишига руҳсат берилди, дейилади. Халқаро талабалар спорт федерацияси (FISU) сайти таркатган хабарда.

Т. РЎЗИЕВ

ТАРИХ ВА ТАРБИЯ

Одамлар ҳар доим табиий офатларнинг юз бериши сабабларини аниқлаш, табиат ҳодисалари келтириб чиқариши мумкин бўлган зарарларни камайтириш ва олдини олиш мақсадида уларнинг келиб чиқиш сабабларини ўрганиб келганлар.

Юртимиз тарихи билан боғлиқ айрим воқеликларга назар солсак, табиатда юз берган турли ҳалокат ва офатлар кўплаб тарихий воқеликлар ўзанини ўзгартириб юборганини ҳам кўриш мумкин. Жумладан, Заҳириддин Муҳаммад Бобур тоғаси – Тошкент ҳукмдори Маҳмуд Султон билан уртасида тахт учун кечган курашда Бобурга табиат ҳодисаси, яъни кучли ёмғир оқибатида пайдо бўлган сел ёрдам берганига кўпчилик ишонмаслиги мумкин. Ушанда сел Қувасой кўпригини ювиб кетган ва тоғаси Тошкент ҳукмдори лашкарлари ҳамда отлари орасида тарқалган касаллик қўшинни чекинишга мажбур этган.

Яна бир воқеа: ер силкиниши натижасида юз берган ер блокларининг кўтарилиши Амударё ўзанини ўзгартиришга ҳамда унинг сувларини Орол денгизига қуйилишига сабаб бўлган.

кўрсатилган. Ахура Мазда «Марв»ни, «Аҳриман» келиб «чумолини», «Ахура Мазда» келиб «Балх»ни, «Аҳриман» келиб «... газандалик билан майса ва галлани қуритадиган чигирткани яратди».

Кўриниб турибдики, чигиртка ва чумоли галалари юқорида қайд этилган ҳудуд аҳолисининг деҳқончилик ва чорвачилигига катта зарар етказган. Китобда номлари қайд этилган ҳашаротлар ва уларнинг салбий таъсири ҳозирги кунда ҳам мавжуд.

«Авесто»нинг бешинчи фарғардида эса сув, сел ва олов хусусида сўз юритилиб, шундай ёзилади: «... Сув ҳеч кимни ўлдирмайди. У тан заволи, ўлим деви Астуваязутудирки, кимсани ўз домига тортади ва оёқ-қўлларини маҳкам боғлаб ташлайди. Шунда селоб уни ўз қаърига тортиб сув кенгликларига итқитиб юборади». Сир эмаски, бугунги кунда ҳам халқимиз орасида сув деви, фариштаси, деган тушунчалар бор.

Кўриниб турибдики, Зардуштийлик динида ҳам сув, олов, ҳаво ва замин улуғланган. Инсоннинг ҳаёт кечириш омили бўлган сув, тупроқ (ер), олов, тоғлик ва музликлар ҳамда ҳайвонот оламига жуда эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш кўрсатилган. Уларни соф сақлаш инсон яшаб қолишининг муҳим омил эканига урғу берилган. Жумладан, осмондан ёмғирга илохий суюқлик хумни қўшдириб ёғдирадиган фаришта – Хурдоднинг асосий вазифаси сувни ҳар қандай нопокликдан асраш ва доимий оқиб туришини таъминлашдан иборат бўлган. Шунинг учун готларда сувни авайлаб сарфлаш, унинг поклигини асрашга бўлган даъватлар кўплаб учрайди.

Қайд этилишича, ўша даврда сув, оташ, ер ва ҳавонини асраш, яъни уларни эъзозлаш қоидаларини бузган ҳар бир одам 400 қамчи билан жазоланган. Кўриниб турибдики, ўша пайтларда ноҳус ҳолатларнинг олдини олиш учун мавжуд тартибларни бузганлар жазоланган.

Шунингдек, асарда сувни тоза тутиш учун ариқлар, қудуқлар бир сўз билан айтганда, сув бўлган ҳавзаларга яқин жойларда мевали дарахт экиш тақиқлангани таъкидланган. Чунки, уларнинг меваси сувга тушиб чирийд ва унда турли ўқумли микроблар пайдо бўлади. Сувни истеъмол қилган киши эса бу касалликни юктириши мумкин. Бундан ташқари, сув бўйида экилган мевали дарахтнинг меваси ширин бўлмаслигини ҳам англаб етишган. Бундай жойларда эса мевасиз ихота дарахтлари экилган. Бу дарахтлар ариқлар ва дарёлар қирғоқларини мустаҳкамлаган, уларнинг ўпирилиб кетишларини ҳамда ер эрозияси юз беришининг олдини олишда ўзига хос восита вазифасини бажарган.

Зардуштийликда сувнинг софлигини таъминлаш мақсадида унга тупуриш, хас, чўп ёки бошқа бирон нарса ташлаш ҳам тақиқланган. Бундай қоидаларни бузганларга ҳам тан жазоси тайинланган. Бирон кишининг нопок, тоза бўлмаган идиш билан сув олаётгани мироб назарига тушса, бундай кишига 25 қамчи уриланган, сувдаги ноёб тирик мавжудотларни ўлдирган киши эса қаттиқ жазога тортилган. Бундай ҳолат табиатнинг бошқа ҳодисаларини келиб чиқишига сабаб бўлади, деб тушунтирилган.

Зардуштийликда ҳожатхоналар сув манбаларидан камид 30 қадам узоқликда қурилишига руҳсат берилган.

Марказий Осиё халқлари, жумладан, Ўзбекистон тари-

ҳида Зардуштийлик динидан сўнг Ислом дини муҳим ўрин эгаллади. Ислом дини ҳақида гап кетганида тозалик, софлик, поклик алоҳида улуғланганини айтиш жоиз. Зеро, турли касалликлар, инсонларни азият чекишга олиб келувчи ҳолатлар, шунингдек, табиат ҳодисаларининг юз беришида айнан юқоридаги хислатларга амал қилмаслик, деб талқин этилган. Чиндан ҳам бугунги кунда ана шу хислатларга эътиборсизлик оқибатида табиатда юз бераётган кўплаб турдаги фавқулодда вазиятларнинг асосий сабаби антропоген таъсирнинг охиб кетганлиги, деб баҳоланади.

Тарихий манбаларда ҳам табиий ҳодисалар, хусусан, ер силкиниши ҳамда уларнинг дахшатли оқибатлари ҳақида маълумотлар учрайди. Масалан, мамлакатимиз ҳудудида ер қимирлаши ҳақидаги дастлабки маълумотни Абу Саид Гардизийнинг «Китоби Зайнал-Аҳбор» асарида учратиш мумкин. Унда: «224 (838-839) йилда Фарғонада кучли zilzila натижасида кўплаб иморатлар вайронага айланди», деб ёзилган. Хоросонлик машҳур тарихчи Жувайнийнинг «Жаҳонгир Чингизхон тарихи» асарида 1208 йили Хоразм вилоятида юз берган кучли zilzila натижасида кўплаб иморатлар бузилиб, унда 2000 киши ҳалокатга учрагани, ҳатто кучли ер силкиниши юз бергани сабабли Урганчнинг бир қисми Амударёга қўқиб, шаҳар вайронага айланганлиги ҳақида маълумот мавжуд.

Хуросон ва Мовароуннаҳрда юз берган zilzila лар ҳақида «Бобурнома» асарида ҳам талай маълумотлар берилган. Ҳатто, Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг отаси Умаршайх Мирзонинг ўзи ҳам ана шундай табиий офатларнинг бир тури – ер қўқиб, яъни Аҳси қалъасининг ўпирилиши оқибатида ҳалок бўлган.

Муҳаммад Тоҳир ибн Абдул Қосимнинг «Ажойибот Табоқот» асарида ҳам 1620 йилда Аҳсикент шаҳрида юз берган кучли ер қимирлаши ҳақида ёзилади. Унда: «... шундай кучли ер қимирладики, ҳатто дарёнинг сувлари қирғоқларга урилиб (Сирдарё), атрофдаги бутун даштнинг босиб кетди. Қирғоққа чиқариб ташланган балиқлар ўзларини ҳар томонга уриб, ҳалок бўлди. Дарахтлар қулай бошлади. Кучли тебраниш уйларни бир зумда теп-текис қилди ва кўплаб одамлар ана шу вайроналар тағида қолиб кетди. Бу воқеа олти ойгача давом этиб, кучли тебранишлар сони 70 тагача етди. Шуниси қизиқ-ки, энг дахшатли тебраниш Аҳси қалъасида бўлди, ундан бир фарсанг (8 км) масофада zilzila кучи деярли сезилмади».

Тарихда «Аҳси zilzilas» номини олган бу ер силкиниши МШК шкаласи бўйича 9 баллга тенг ва унинг тебраниш ўчоғи ер юзаси қисмида бўлган, деб хулоса қилинган.

Муҳаммад Ёқуб ибн Муҳаммад Даниёлбий «Гулшан ал-мулк» қўлёзма асарида 1797-1798 йилда юз берган ер силкиниши ҳақида Самарқанд яқинидаги Ургут қўрғонидида

бинолар шунчалик вайронага айланганки, «... ҳатто ярим сир (1600 гр) келадиган бир бўлак девор кесагини топиш амри маҳол», деб ёзади.

Н.В.Ханиковнинг 1843 йилда нашр этилган «Бухоро хонлиги тўғрисида»ги асарида 1821-1822 йилларда Бухорода юз берган кучли zilzila ҳақида маълумот учрайди. Ҳатто, бу ер тебранишининг кучи Самарқандга етиб борганлиги ва Мирзо Улугбек мадрасаси минорасини вайрон қилганлиги ҳақида айтиб ўтилган.

Бундай дахшатли воқелик ҳақида маълумот Муҳаммад Ҳакимхон Тўраининг «Мунтахаб ат-таворих» қўлёзма асарида ҳам учрайди. Унда 1822-1823 йилларда Фарғонада бўлган кучли zilzila ҳақида шундай ёзиб қолдирилган: «бундай дахшатни асрлар бўйи ҳеч ким кўрмаган ва сезмаган. Иморатлар бузилиб, кўп кишилар харобалар тағида қолиб, ҳалок бўлди. Аҳоли қамшилардан капалар ясаб яшади, тоғда эса кўп оилаларни ер ютди. Ер ёрилиб, у ердан кучли товуш билан қоп-қора буг отилиб чиқди. Ариқлардаги сув бўлса, қондагидек қайнаб, ҳар томонга тошиб кетди. Тебраниш ва силкинишлар 6 ой давомиде бир неча кунлаб қайталаб, такрорланиб турди».

Дунё халқлари тарихида турли кўринишга эга бўлган табиат ҳодисалари муайян урф-одатлар ва қадриятларнинг шаклланишида асосий ўрин тутган. Жумладан, халқимиз орасида айтилиб келинган, «Синч уйим, тинч уйим», «Сувга тупурма, гуноҳ бўлади», каби мақоллар ва даъват этувчи панд-насихатлар ҳам табиат ҳодисаларининг натижасида шаклланган.

Табиий офат ва ҳалокатлар азалдан инсоният ҳаётига таъсир этиб келгани ҳақидаги фикрлар қомусий олим Абу Райҳон Берунийнинг «Ҳиндистон» асарида ҳам учрайди. Унда: «Агар кенг бир ер, ўз устида яшаб турган халқ бир офатга учраб ҳалок бўлса, у ер бўшаб қолади, лекин у ердан офат кўтарилиши билан бундан илгари тоғ тепаси ва унгулларга, ваҳший ҳайвонларга ўхшаб, қочиб таралган халқ қайтадан ўз жойига тўплана бошлайди ва бир-бирларига ёрдамлашиб душманлари бўлган йиртқич ҳайвонлар ёки инсонларга қарши туриб, шаҳар қуриб яшай бошлайдилар, улар бир-бирларини қўллаб-қувватлаб, тинч эминлик ва хурсандчиликда то кўпайгунларигача яшай бошлайдилар. Кўпайганларидан кейин уларда бир-бирига қаршилиқ ва ғурурланиш пайдо бўлади», дейилади.

Хулоса ўрнида шуни айтиш жоизки, ёшларимиз таълим-тарбиясида табиат ва унинг ҳодисалари ўрнини, айнақса, бугунги кунда унга етказётган зараримиз оқибатида юз бераётган фавқулодда вазиятларни тўғри ва аниқ акс эттирсак, улар келажақда табиат ва унинг незматларини асраб-авайлай бошлайдилар. Бу эса нихоятда муҳим масаладир.

Нодиржон ҚУРБОНОВ,
Низомий номидаги ТДПУ
тадқиқотчиси

Оилада соғлом фарзандни дунёга келтириш ва тарбияни тўғри ташкил этиш учун 18 ёшгача фарзандлари бўлган ота-оналарни қўллаб- қувватлаш баробарида, уларга алоҳида мақом ва масъулият юклатилади.

«Миллий тикланиш»
демократик партиясидан
Президентликка номзод
Алишер Қодиров дастуридан

Бу эса эски Урганч шахри ва шаҳар атрофи аҳолисини бошқа, янги жойга қўчишига сабаб бўлган. Бу шаҳар эса тарихдан Янги Урганч номи билан атаб келинмоқда. Бироқ тарих дарсликларида бу ҳақда ҳеч қандай фикр билдирилмайд. Ҳозирги кунда ер силкинишлари ёки техноген тусдаги ер тебранишлари, атмосфера босимининг ортиши, ёгинли кунларнинг кўп бўлиши аждодларимиздан қолиб келаётган мингглаб маданий ёдгорликлар учун жуда катта хавфлардан бири эканини олимларимиз исботлаб бердилар.

Шунинг учун ҳам инсоният тарихини ёритишга оид манбаларда табиат ҳодисалари таъсирига катта эътибор берилган. Бугунга келиб эса табиат ҳодисаларининг инсоният ҳаётига таъсири, у ёки бу давлатда юз берган фавқулодда вазиятларни келтириб чиқарган сабаблари хусусида ҳеч қандай маълумот берилмапти.

Табиий офатлар ва уларни бартараф этиш билан боғлиқ ҳолатлар «Авесто»да ҳам учрайди. Шунинг учун ҳам ушбу асарни ҳудудимиз тарихида юз берган табиий характердаги фавқулодда вазиятларнинг кўплаб турларини бартараф этиш ва уларнинг олдини олишда илмий ёндашилган, фалсафий, диний манба, деб аташ мумкин.

Китобда эзгулик худоси Ахура Мазда, ўлим ва ёвузлик худоси Аҳриман ўртасидаги кураш жараёни табиат ҳодисалари билан боғлаб изоҳланган. Масалан, Ахура Мазда иккинчи «сарзамин» Сўғдни яратди. «... бутун Борлиги ажал билан йўрилган Аҳриман келди-да, храфстлар жинсига мансуб Сакайяни яратди. У бутун подага ўлим уругини сочди». Подага ўлим уругини сочган Сакайя ушбу китобда «захарли хашарот» деб айtilса, бошқа бир манбада у «пашша» деб

Юртимизда

Польша делегацияси Самарқандда

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Польша Давлат котиби, Миллий хавфсизлик бюроси раҳбари Павел Солох бошчилигидаги делегация Самарқандга ташриф буюрди.

Меҳмонларни Самарқанд темирйўл вокзалида вилоят ҳокими Эркинжон Турдимов кутиб олди.

Польша Давлат котиби кўхна кент билан танишувни Амир Темуր макбарасидан бошлади. Юртимиз тарихида муҳим ўринга эга бўлган Амир Темур ва темурийлар даври тарихи ҳақида меҳмонларга батафсил маълумот берилди. Делегация Регистон майдонида бўлиб, унинг бунёд этилиши тарихи билан яқиндан танишишди. Тиллакорни мадрасида фаолият юритаётган хунармандлар кўргазмаси меҳмонларда катта таассурот қолдирди.

Шунингдек, ташриф давомида меҳмонлар Биби-хоним жоме масжиди ва бошқа тарихий обидалар, диққатга сазовор жойларда бўлди.

Фаол ходимлар тақдирланди

Пойтахтимизда мамлакатимиз мустақиллигининг 30 йиллиги муносабати билан ўтказилган «Энг улуғ, энг азиз» республика кўрик-танловига жамиятимизда турли соҳаларда фаол ижод қилаётган ходимлар тақдирланди.

Хусусан, 6 йўналиш бўйича 1-ўрин соҳибларига I даражали диплом, 2-ўрин ғолибларига II даражали диплом, 3-ўрин совриндорларига III даражали диплом ва қимматбаҳо совғалар берилди.

Улар орасидан кино соҳаси бўйича фахрли биринчи ўринни кинорежиссёр Шухрат Махмудов «Матонат» фильми учун, иккинчи ўринни Илхом Муҳаммадиброҳимов «Мактаб-ҳаётим» фильми учун, учинчи ўринни эса Муҳаммадали Искандаров «Мен террорчи эмасман» фильми учун қўлга киритди. Мазкур кинокартиналар Кинематография агентлиги буюртмасига биноан суратга олинган.

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида муқофотлар ўз эгаларига тантанали равишда топширилди.

Маълумки, ушбу кўрик-танлов 24 йилдан буён мунтазам ўтказиб келинмоқда.

Гулноза БОБОЕВА, ЎЗА

Озод ШАРАФИДДИНОВ

СЎНГГИ

Жадида қиссаси

Уртоқлари ҳазиллашиб уни шундай деб аташарди. Дарҳақиқат, Бегали Қосимов илмий фаолиятининг ҳаммасини тўлалигича жадидлар мавзусига бағишлаган, уларнинг маърифатпарварлик соҳасидаги, миллатни уйғотиб ҳозирги замон цивилизациясига эш қилиш йўлидаги ҳаракатларини давом эттирган эди. Деярли ярим аср давом этган бу иш жараёнида Бегалининг ўзи ҳам жадидларнинг қай бир хислатларини ўзлаштириб олгандек кўринарди. Шунинг учун «Сўнгги жадид» деган лақаб унга жуда мос тушган эди.

Бегали Қашқадарё вилоятининг Касби туманига қарашли кичикроқ бир қишлоқда туғилиб ўсган эди. Унинг болалиги уруш йилларига тўғри келди. У кезлари, айниқса, қишлоқларда шароит огир эди. Шунинг учун Бегали ҳам бошқа қишлоқ болалари каби болалигининг кўпгина қувончларидан маҳрум бўлиб ўсган. Қишлоқ аҳли чорвачилик билан шуғулланарди. Қўй-қўзиларнинг кетидан юриш, уларни парвариш қилиш, вақти келганда улоқлар билан қувлашмақоқ ўйнашлар қишлоқ болаларининг ягона овунчоғи эди. Бундан ташқари, она табиат Бегалининг қалбида илк марта ватан туйғусини уйғотди. Қашқадарё адирлари, айниқса, баҳор кезларида бетакрор бир гўзаллик касб этади. Адирлар ям-яшил либос кияди, ўт-ўланлар, майсалар кишига хуш ёқувчи муаттар хидлар таратиб гуркираб ўсади, теварак атрофдан узлуксиз эшитилиб турадиган қўй-қўзиларнинг маъраши адирлар бағрида ёқимли мусиқа садоларидек туюлади.

Ложувард осмон тип-тиник, кишида аллақандай номаълум ҳис-туйғуларни уйғотади. Бу гўзаллик ичида яшаб, улғайиб уни севиб қолмаслик мумкин эмас. Бегали она қишлоғини, унинг теварағидаги паст-баланд адирларни жуда яхши кўрарди. У 50 ёшга кирганида бир гуруҳ дўстларини қишлоққа таклиф этганди. Қишлоқ озода, саришта, ғоятда файзли эди. Бегали ўзи ўқиган мактабни, болалиги ўтган қишлоқдаги кўчалару манзилларни қандайдир ички бир гуруҳ билан бизга кўз-кўз қилди. Кейин бизни туман марказидан унча олис бўлмаган қабристонга етаклади. Қабристон қадимий бўлиб, жуда катта эди. Ҳар бир мақбара таъмирланган, супириб-сидирилган. Одамларнинг бу қабристонга ихлоси ва ҳурмати ғоят баландлиги аён кўриниб турарди. Бу қабристонда жуда кўп улуг ўламоларнинг жасади қўйилган экан. У пайтлари Ўзбекистон мустақил ривожланиш йўлидаги биринчи қадамларини қўймоқда эди. Шунинг учун ҳали шўролар

замонидаги баъзи удумлар бекор бўлмаган, ўтмишда яшаган буюк алломалар ва уламоларни, азиз авлиёларни эъзозлаш, ҳурматини жойига қўйиш кўнгилдагидек эмасди. Лекин Касби яқинидаги қабристон бундан мустасно. Мени ҳайрон қолдирган нарсаси бу бўлдики, Бегали Ҳар бир мақбарадаги азиз-авлиённинг кимлиги, қайси даврда яшагани, қандай ишлар билан халқ ўртасида донг чиқаргани, улар тўғрисида қандай эски-эски китобларда маълумот берилганини жуда яхши биларди. Бегали бу тўғрида тўлиб-тошиб гапирар экан, биз гўё олис тарихнинг садоларини эшитаётгандек ҳис қилдик ўзимизни. Мен Бегалидан бу гапларни қаердан билишини сўрадим.

— Болаликда уйимизда ҳам, мактабда ҳам кўп гапирардик. Неча марта қабристонни зиёрат қилиб, бу ерда ётган азиз-авлиёларни таовф қилганман. Қолган гапларни ҳар хил китоблардан ўқиб билиб олганман.

Сўхбатдошимга яна бир бор қойил қолдим — мен унинг билимдонлигини билардим, аммо ўз қишлоғини, унинг тарихини, қадриятларини бу қадар эъзозлашни билмасдим. Демак, унинг ёшлик йиллари шунчаки уйинқароқлик билан ўтмаган экан. Бегали болалик кезларидан синчков, ҳар нарсасга қизиқадиган, ҳар нарсани таг-туғи билан чуқур билиб олишга интиладиган одам бўлиб ўсган экан. Хуллас, бу синчковлик, юрт тарихига, маданиятига қизиқиш уни ҳозирги Миллий университет даргоҳига олиб келди.

Бегали ўз гуруҳидаги талабалар ичида энг жуссаси кичиги эди. Эркин адирлар бағрида, ўт-ўланлар салтанатида, бир чўпончалик қўй-қўзилар кетидан югуриб ўсган Бегали нега бунчалик кичкина бўлиб қолган, билмадим. Лекин бир-икки йил ўқигандан кейин спорт билан астойдил шуғулланиб, бу қусурини анча тўғрилаб олди. У университет командасида 15-20 йил муттасил волейбол ўйнади. Жуда эпчил ва чаққон эди. Жуда қийин тўпларни ҳам ўйинга қайтара олар, умуман, яхши ўйинчилардан бири ҳисобланарди.

Бегали дурустгина шахмат ҳам ўйнади. Кафедраимиз аъзолари ёзги таътил вақтларида ҳар хил сафарлар ва саёҳатларга кўп бориб турарди. Бегали бу сафарларнинг доимий иштирокчиси эди. У билан Қашқадарёнинг тоғлиқ ҳудудларига сафар қилганмиз. Хисорак шоввасини, Қизил эмчак тоғини, Филон деган афсонавий маскани бирга кезганмиз. Узоқ Шарққа, Бадахшонга, Арошан бува бўлогига, Сурхон воҳасига бирга бурганмиз. Бегали жуда дилкаш йигит эди. У кўп гапирмас, лекин индамас ҳам эмасди. У ҳадеб бўлар-бўлмагас кулавермас, бироқ кулса, чин дилдан куларди. Бирон нарсадан ранжиса ёки жаҳли чиқса, дарғазаб бўлиб, бақириб-чақирмас, балки бирон

оғиз заҳарханда гап айтиб ёки бирон пичинг билан, қолларини чимириб, муносабатини маълум қиларди.

Бегали жуда яхши ўқиди. У айниқса эски ўзбек тилини, араб ёзувини мукаммал ўрганди, бу унинг мумтоз адабиёт билан шуғулланишига имкон берди. У семинарларда, илмий конференцияларда жуда мазмунли маърузалар қилар, ўрни келганда, илмий масалаларда мунозара қилишдан қочмасди. Унинг ҳар бир чиқишида, албатта, қандайдир янгилик бўларди.

Бегалининг фаоллиги ва ғайрати, илмга астойдил берилгани домлаларнинг назаридан четда қолмади. Айниқса, профессор Фулом Каримов унга алоҳида эътибор билан қарай бошлади. Кўп ўтмай улар ўртасидаги

шаклланиши ва тараққиёт масалалари (1905-1917)», деб белгилади. Албатта, биринчи қарашда жадид адабиётини «инқилобий» адабиёт деб аташ эриш туюлади. Бироқ масаланинг моҳиятига назар ташланса, бу ерда ҳеч қандай муболага ёки сохталик йўқ эди. Негаки, эски тартибларга, феодализм муносабатларга, қотиб қолган расм-русумларга қарши чиққан жадидлар ўзбекларнинг турмуш тарзини замонавийлаштириб, бутунлай янги йўлга солиб юбориш ғоясини олға сурган эдилар. Бу эса, шубҳасиз, инқилобий ғоя эди. Шундай қилиб диссертация темаси тасдиқланди ва Бегали ғайрат билан ишга киришди.

Иш жараёнида Бегалининг олим сифатидаги муҳим бир хислати намоён бўлди ва камолга етди. Бу — академизм эди. Шўро

Ниятим жиддий эди. Аҳд қилиб бўлгандим. Энди мени бу йўлдан ҳеч нарсаси қайтаролмасди. Ғафлатда қолдириш учун уни узоқ пойлаб юрдим, унинг энг заиф жойларини изладим, топдим ҳам.

муносабат устоз-шогирдлик муносабатига айланди. Кейин Бегали Фулом Каримовнинг аспиранти бўлди. Албатта, унинг номзодлик иши ҳам жадидчиликка бағишланган эди. Лекин Бегали, эҳтимол, Фулом Каримовнинг маслаҳати билан бўлса керак, жадидчиликнинг умумий муаммолари устида эмас, бу ҳаракатнинг атоқли вакили Мирмуҳсин ижоди устида иш бошлади ва «Мирмуҳсин Шермухамедов (Фикрий) ва унинг адабий муҳити» мавзусидаги номзодлик диссертациясини муваффақият билан якунлади. Натижада унинг номи тикланди, ўзбек адабиёти ўзининг яна бир йирик сиймосини қайтадан бағрига қайтарди. Бу Бегали Қосимовнинг илмий жасорати эди. Шундан кейин Бегали докторлик диссертацияси устида иш бошлади. Табиийки, бу тадқиқот ҳам жадидизм масаласига бағишланган бўлиб, энди Бегали уни катта кўламда, ҳамма назарий жиҳатлари билан бирга ёритишни мақсад қилиб қўйган эди. Бироқ бу пайтга келиб, мафкураимизда яна бир эврилиш содир бўлди — энди жадидлар масаласини умуман тилга олиш мушкул бўлиб қолди.

Маҳаллий «дохийлар»имиздан аллақайсиси, билса-билмаса, «Жадидлар синфий душманимиздир», деган ҳикматни айтипти. Шўролар даврида, айниқса, Ўзбекистонда мафкура ана шунақа аҳволда эди. Нима қилмоқ керак? Бу мавзудан воз кечиш — ўзбек адабиётининг чорак асрлик тарихидан воз кечиш, демак эди. XX аср биринчи чорағидаги адабиёт тарих саҳифаларидан ўчириб ташланса, адабиёт ривожидида узилиш рўй берар, деган тадрижий ривожланиш йўллари изохлаш мумкин бўлмай қоларди. Бунинг устига, материаллар жадидчилик ҳаракатининг халқчил, демократик ҳаракат бўлганидан далолат бериб турган бўлса, ундан қандай воз кечиш мумкин? Хуллас, бу ерда мавзунинг тасдиқлаштиш учун анчагина муғомбирлик ишлатишга тўғри келди. Бегали ишнинг мавзусини «XX аср боши ўзбек поэзияси (Инқилобий шеъриятнинг

замонида илмдаги академизм мактаби у ер-бу ерда сақланиб қолган бўлса-да, илмда енгил-елпи йўллари кидирган ва осонгина фан чўққиларига кўтарилиб, шон-шухрат орттиришни истаган одамлар академизмининг қоралай бошладилар. Улар академизмни услубий жиҳатдан мураккаб деб эълон қилдилар. Бу йўл билан яратилган асарлар кенг халқ оmmasига тушунарли эмас деб даъво қилдилар.

Холбуки, бу академизмдан халос бўлган тадқиқотлар адабиётшуносликдаги саёзликни, масаланинг моҳиятига чуқур қара билмаслиқни, фактларни умумлаштириш салоҳиятининг заифлигини оқлар эди. Бегали бу йўлдан қочди ва тадқиқот услубида, Фулом Каримов каби академизмга содиқ қолди. Бироқ бу тадқиқот устида бир неча баравар кўпроқ ва қаттиқроқ меҳнат қилишни, ишдаги ҳар бир факт, тилга олинган ҳар бир исм, унинг тўғрисидаги маълумотлар аниқ бўлишини талаб этарди. Бу усулда иш кўрувчи олим баландпарвозликдан, юзакиликдан қочмоғи, олдинга сураётган ҳар бир фикрини, ҳар қандай ғоясини ҳар томонлама далиллаш керак эди. Абдулла Қаҳҳор таъбири билан айтганда, ўз фикрини олға сураётган олим бу фикрни деворга мих қоққандек қоқиб, бу михнинг қалпоғини узиб ташламоғи лозим эди, шунда бу михни, яъни фикрни ҳеч ким жойидан сугуриб ололмайди. Бегалининг докторлик диссертациясининг материаллари тарқоқ ҳолда эди. Бу тадқиқотчи олдига қўшимча қийинчиликлар қўярди. Жадидлар гариҳи XX асрда, яъни нисбатан яқинда яшаб ўтгани учун, шўро ҳукуматининг сиёсатида қоралангани важдидан, асарлари деярли унутилаётган эди. Бегали бу борада ҳам чинакам матонат ва ғайрат билан иш юритди.

Олим Тошкент ёки Самарқанд кутубхоналаридаги материалларни аниқлаш ва тўплаш билангина шуғуллангани йўқ. У материал тўплаш учун қўшни республикаларга илмий сафарлар қилди, айниқса, Татаристон ва Бошқирдистон кутубхонала-

Бўлажак
шифокорлар
Ибн Сино
ҳайкали олдида
қасамёд қилди

2021-2022 ўқув йилида Бухоро давлат тиббиёт институтига жами 833 нафар ёш иқтидор эгаси ўқишга қабул қилинди. Улар ўз олдига улуг мақсадларни қўйди. Одамлар саломатлигига ўзини камарбаста деб билган бўлажак шифокорлар касб-корига садоқатли бўлиш, ҳар қандай шароитда кутлуг ва шарафли бурчиға қатъий амал қилиб, тиббий ёрдамга муҳтож фуқароларга қўлидан келган муолажани беришга ўзларида куч топишлари, халқ саломатлиги йўлида бор билим ва ғайратларини сафарбар этишлари зарур.

Буюк бобокалонимиз Абу Али ибн Сино таваллуд топган Пешкў туманидаги Афшона қишлоғида жам бўлган бўлгуси шифокорларнинг улуг ҳаким ҳайкали олдида ташкил этилган тантанали қасамёд қабул қилиш маросимида ҳам ана шу маъно-мазмунни англаш мумкин.

Тадбирда Пешкў тумани мутасаддилари, институт раҳбарияти ва профессор-ўқитувчилари иштирок этишиб, нуфузли олийгоҳ талабаси деган шарафга сазовор

бўлган ёш иқтидорли йигит-қизлар ва уларнинг ота-оналарини самимий қутлашди.

Тантанада сўзга чиққан институт ректори Шухрат Тешаев ва бошқалар мамлакатимизда ёш авлодни ҳар томонлама баркамол вояга етказиш, етук мутахассис бўлиб камол топишга бўлган интилишларини қўллаб-қувватлаш, истеъдодли ёшларнинг билим ва касб малакасини оширишга алоҳида эътибор қаратилаётганини эътироф этди.

Тадбирда талаба ёшлар буюк табиб, дунё тамаддунига муносиб ҳисса қўшган Абу Али ибн Сино ҳайкали пойига анвойи гуллар қўйиб ҳурмат-эҳтиром бажо келтирди. Илмга чанқоқ талаба йигит-қизлар юксак ишонч ва ақралмас нажот рамзи сифатида аж халат кийиш, одамлар дардиға дармон бўлишдек улуг мақсад йўлида бу рамзий маросимни юқори даражада ўтказишди.

Талаба ёшлар чуқур билим эгаллаб, келажақда етук шифокор мутахассис сифатида Ватан тараққиётиға ҳисса қўишға тантанали ваъда берди.

Зариф КОМИЛОВ, ўЗА

рида кўп ишлади. Айтмоқ керакки, Уфада ва Қозонда ХХ аср бошидаги ўзбек адабиёти намуналари Тошкентдагига қараганда кўпроқ сақланиб қолган. Масалан, мен ҳам Чўлпоннинг Ўзбекистондан топилмаган биринчи шеърий тўплами «Булоқлар»ни Қозон университетининг фундаментал кутубхонасидан топган эдим. Умуман, бу кутубхона каталогидан ўзбек адабиётининг менга маълум бўлмаган 400га яқин намуналарининг номини ёзиб олгандим. Хуллас, Беғали материалларни мисқоллаб йиғди. Ниҳоят, материал излаш жараёнида у Қиримнинг Боғчасарой шаҳарчасига ва унинг ақинидаги Ғаспирали қишлоғига ҳам борди. Бу қишлоқда бутун туркийлар дунёсини уйғотган, маърифат ғояларини тарқатган улуг инсон Исмоилбек Ғаспирали туғилиб ўсган ва ижод қилган эди. Беғали бу буюк зотнинг уй-жойи, унинг хотираси билан боғлиқ жойлар, шу жумладан, унинг қабри ҳам қаровсиз, хароб бўлиб ётганини кўриб қаттиқ изтиробга тушди ва бу тўғрида мақолалар ёзди. Албатта, Беғали йиллар давомида тўплаган материаллар уни бу соҳанинг зукко билимдонига айлантирди. Бутун Ўзбекистондаги Миллий Уйғониш даврини, унинг адабиётини ўрганишни истаган ёшлар Беғали атрофига уюша бошлади, бутун бир илмий мактаб шаклланди. Бу эса, кейинчалик Миллий университет таркибида Миллий Уйғониш даври адабиёти кафедрасини ташкил қилишга имкон берди. Кафедрага тўплаган илмий жамоа қисқа муддатда катта ишларни амалга оширди. Жумладан, ҳозир «Маънавият» нашриёти чоп этаётган «Истиқлол фидойилари» туркумида биринчи марта жадид адиблар ва шоирларининг асарлари нисбатан тўла равишда дунё юзини кўрди. Бу китоблар, жадидларга бағишланган монографиялар, рисоалар, мақолалар Беғалининг номини фақат бизда эмас, чет эл илмий доираларида ҳам танитди. Америка, Франция, Германия олимлари билан унинг ўртасида ёзишмалар вужудга келди, улар манба сифатида Беғали чоп қилган асарларга мурожаат эта бошладилар. Туркиядаги туркшунос олимлар эса, туркий халқлар адабиёти бўйича ўнлаб жилдан иборат тадқиқотлар матнларини нашрга тайёрлаш ва чоп этиш ишига Беғалини муаллиф ва муҳаррир сифатида таклиф қилишди. Беғали бир неча марта Туркияга таҳрир хайъатининг мажлисларига борди. У ерда нутқлар сўзлади.

Беғалининг айтишича, бу улкан нашрнинг ўзбек адабиётига бағишланган жилдларни лойиҳасида парокандалик ва юзакилик мавжуд эди. Уни тузганлар ўзбек адабиётини яқиндан билмасликларини ошкор этиб қўйганлар. Албатта, катта меҳнат сарфланиб тайёрланган лойиҳанинг танқид қилиниши ҳеч кимга ҳам ёқмайди. Унинг устига, адабиётлар бўйича янгидан лойиҳага яна нималарнидир киритиш ҳақидаги таклифлар ҳам жуда катта қийинчилик билан қабул қилинади. Чунки ҳажм чекланган, уни ҳадеб кенгайтираверишнинг имкони йўқ.

Беғали бу масалаларда принципиал позицияда турди, турли мамлакатлардан келган туркшунослардан ташкил топган таҳрир хайъатини ўзининг танқидий фикрлари ва таклифларига кўндиришга муваффақ бўлди. Натижада лойиҳадаги ўзбек адабиётига бағишланган жилд анча тўла, илмий жиҳатдан асосланган ҳолда нашр этилди. Фақат афсусланадиган жойи шундаки, бу қимматли китобдан Ўзбекистонга 2-3 донатгина етиб келди, холос! Беғали бу жилдни менга кўрсатган, ҳатто бир неча кунга бериб ҳам турган эди. Мен у билан танишиб чиққач, бу китоб ҳақида тақриз ёзишни буюрдим ва уни «Жаҳон адабиёти» журналида эълон қилдим.

Беғали Қосимов фақат етук истеъдодли тадқиқотчи олим эмас эди, у айна чоғда ўқитувчилик санъатини пухта эгаллаган моҳир педагог ҳам эди. Талабалар уни жуда яхши кўришар ва унинг теварагидан аримасди. Беғали ҳам талабаларни ғоятда ҳурмат қиларди. Бироқ бу ҳурмат ҳар нарсда уларга ён босишда, уларни етаклаш-

да эмас, аксинча, маърузаларнинг сифатида, уларда ҳар гал қандайдир илмий янгиликларга интилишида, уларнинг адабиёт тарихидан олинган мароқли ҳикояларга бойлигида кўринарди. Беғали талабаларни ҳар қанча ҳурмат қилмасин, уларга нисбатан талабчанликни асло бўшаштирмас эди. Унинг фанидан имтиҳон топириш ғоятда қийин эди, бироқ бу қийинчилик домланинг ўринсиз инжиқлигидан туғиладиган сунъий қийинчилик эмасди. Талаба материални Беғалининг кўнглидагидек тўла ўзлаштирмас, буюрилган бадиий адабиётларни ўқиб чиққан бўлмаса, Беғали унга ижобий баҳо қўймас эди. Албатта, кўпгина нўноқ талабаларнинг кетидан юрадиган «илтимосчи» одамлар кўп бўларди. Улар кўрқап-пис Беғалидан ҳам илтимос қилишарди. Бироқ Беғали уларнинг кўпчилигига рад жавобини берарди. У ҳатто менга ҳам шунақа муомала қилган. Мен ким тўғрисидадир илтимос қилган эдим. Беғалининг энсаси қотди, қошларини чимириб, истеҳзо билан:

— Ўқиб келсин, майли, қўйиб берарман, — деди.

Беғали талабчан бўлсада, адолат билан иш тутар, имтиҳонни талабадан ўч олиш қуролига айлантирмас эди. Эҳтимол, университетда бунақа талабчан домла жуда кам бўлгандир, ҳар ҳолда, талабаларнинг Беғалидан ўқиган фанидан билимлари пишиқ-пухта бўларди. Беғалининг талабчанлиги ўз фанини жуда яхши кўрганидан, унга садоқатидан туғилган эди. Қани энди ҳамма домлалар шундай бўлса, менингча, таълим савиясини ошириш, биринчи навбатда, ўқитувчининг талабчанлигига боғлиқ.

Сўнги марта биз Беғали билан 2004 йилнинг июль ойида кўришдик. Яхши мутахассис ва ажойиб инсон Омонилла Мадаев ўқитувчиларнинг таътилга чиқиши олдида яқин дўстларига маҳалла чойхонасида ош қилиб берадиган одат чиқарган. Беғали ҳам шу йиғинларга келарди, лекин ҳар доимгидек бардам ва ҳаракатчан эмас эди. Ранги ҳам сўлгин, кайфияти паст. Ҳеч нарсга емайди ҳисоб. Фақат домлалар билан гаплашиб, нима гаплигини сўрасак, ошқозони безовта қилаётганини айтди. Кейин орадан бир ой ҳам ўтмасдан Беғалининг ҳасали жиддий эмиш, операция қилмаса бўлмас эмиш деган гап тарқалди. Лекин маълум бўлишича, операция учун 250 минг сўм тўлаш керак экан. Шунда университетнинг аввалги ректори, академик Тўрабек Долимов валломатлик қилди. У университет ҳисобидан керакли пулни ўтказиб берди.

Мен операциядан кейин 5-6 кун ўтгач, уни кўргани бордим. Беғали мени кўриши билан ётган жойидан турмоқчи бўлди. Мен, албатта, «Қимирланманг, ётаверинг», деб уни тинчтирдим ва бунақа пайтларда беморга айтиладиган тасалли сўзларини айтдим. Унинг кайфияти яхши эди — унга ҳам, менга ҳам операция муваффақиятли ўтди, ҳа демай тузалиб кетади дейишди. Биз Беғали билан келажакдаги илмий режаларимиз тўғрисида гаплашдик. Беғали Уйғониш даври адабиёти деган илмий дарсликни нашриётга топширганини айтди. Кўп ўтириш мумкин эмас эди. Бирор ўн дақиқадан сўнг кўзгалдим. Сўнг менинг ўзим ҳам шифохонага тушиб қолдим.

Кейин Беғалини уйига жавоб беришганини, анча мазаси қочганини айтишди. Юрагим «шув» этди. Уни операция қилган доктор Беғалининг рақ эканини айтди. Қаттиқ қайғурдим, лекин бандасининг кўлидан нима ҳам келарди. Мен телефонда видолашдим. Йиғи босиб гапларимни айта олмадим. Беғали ҳам жуда ҳаяжонланиб кетди, икки марта «Раҳмат, Озод ака!», «Раҳмат, Озод ака!», деди. Бу унинг менга айтган сунги сўзлари бўлди.

Профессор Беғали Қосимов шу тарзда ҳаётдан кўз юмди. Шубҳа йўқки, бу ажойиб инсоннинг номи тарихдан муносиб ўрин эгаллади.

«Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг
2006 йил 24-сонидан
олинди.
Манба: ziyoruz.uz

МЭР ПРЕЗИДЕНТЛИККА НОМЗОД

Париж мэри Анн Идальго апрель ойида ўтиши кутилаётган президентлик сайловига ўз номзодини қўйишини эълон қилди. Хабар қилинишича, Анн Идальго сентябрь ойи охирида Социалист партиясидан номзод сифатида кўрсатилиши мумкин. Матбуот хабарларига кўра, Социалист партияси раҳбари Оливьер Фауре Анн Идальго номзодини қўлламоқда. Шунингдек, Франция енгилмас ҳаракати етакчиси Жан-Люк Меленхон ва Hauts-de-France вилояти президенти Хавер Бертран ҳам сайловда иштирок этишини маълум қилишди. Мамлакатнинг амалдаги президенти Эммануэл Макрон эса ҳозиргача номзодини қўйиш ёки қўймаслиги ҳақида бирор нарса дегани йўқ.

ЭНДИ ОШХОНАГА КИРМАЙСАН...

Франциянинг Saint-Medard-de-Guizieres шаҳридаги бошланғич мактабда қарзини ўз вақтида тўламаган 7 ёшли ўқувчи полиция билан уйига юборилди. Маълум бўлишича, 2019 йилдан буён боланинг мактаб ошхонасидан қарзи 900 еврога етган. Хабарларга кўра, ана шу қарз туфайли ўқувчи ошхонага киритилмаган. Шаҳар мэри Мирейл Конте Жауберт ҳам боланинг ота-онасидан ўз фарзандларини олиб кетишларини сўраган. Аммо улар буни рад қилганлар. Айни пайтда бу иш бўйича тергов бошланган. Боланинг ота-онаси эса нима бўлишдан қатъи назар, фарзандини бошқа ўқувчилар олдида изза қилинишини қаттиқ қораламоқда.

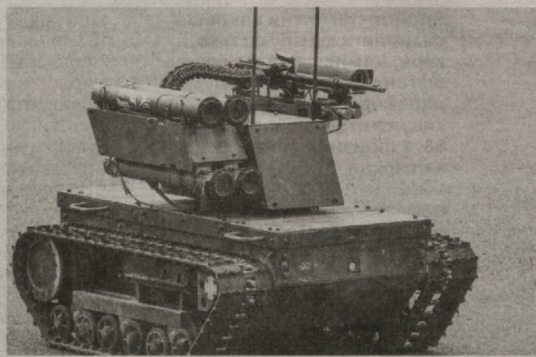
МЕҲНАТ ПАРТИЯСИ ОЛДИНДА

Норвегияда ўтган сайловларда мухолифатдаги Меҳнат партияси 26,3 фоиз овоз билан биринчи ўринни эгаллади. Ҳукуматнинг асосий ҳамкори бўлиб келаётган Консерватив ўнг партия эса 20,4 фоиз овоз йиғиб иккинчи ўриндан жой олди. Бошқа партиялар, жумладан, Марказий партия 13,9 фоиз, Либераллар 4,2 фоиз, христианларнинг Халқ партияси жами сайловчиларнинг 3,9 фоиз овозини олган. Бошқача айтганда 169 депутат ўрнига эга парламентга 104 нафар сўл партиясидан ва 65 нафар ўнг партиядан номзодлар сайланган.

Экспертларнинг фикрича, сайлов натижаларига кўра, энди сўл блок Меҳнат партияси раиси Жонас Гахр Стоэре бошчилигида коалицион ҳукумат тузилиши мумкин. Шу тариқа 8 йил бош вазирлик қилган ҳукуматнинг асосий ҳамкори, консерватив ўнг партия раҳбари Эрна Солбергнинг эса истеъфого чиқишига тўғри келади.

РОССИЯНИНГ ҲАРБИЙ РОБОТЛАРИ

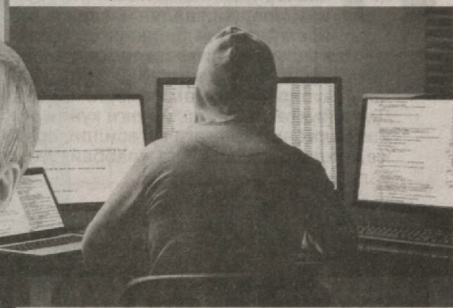
Россияда сунъий интеллектли уруш роботи ишлаб чиқилди. «Platforma-M» номли ушбу ҳарбий робот сунъий ақл ёрдамида нишонни аниқлайди ва автоматик ҳаракатга ўтади. Қурилманинг 10 соат фаол ишлай олиши айтилган. 2015 йилда ишлаб чиқарила бошланган жанговар пийда робот Калининград вилоятида тажрибадан ўтди. Россия Мудофаа вазирлиги баёнотида кўра, ҳақиқий жангга яқин шароитда синовдан ўтказилган робот аҳоли пункти чегараларида тажовузкор террорчиларга қарши кураш, душманларнинг таҳмин қилинган зирхли машиналарини йўқ қилиш операцияларида синовдан ўтказилган.

МИЛЛИЙ РАЗВЕДКА ҲУЖУМГА УЧРАДИ

«Recorded Future» кибер хавфсизлик ташкилоти хабарига кўра, Индонезиянинг 10 га яқин идора ва муассасалари хитойлик хакерлар ҳужумига учраган. Улар орасида Индонезия миллий разведка агентлиги ҳам бор.

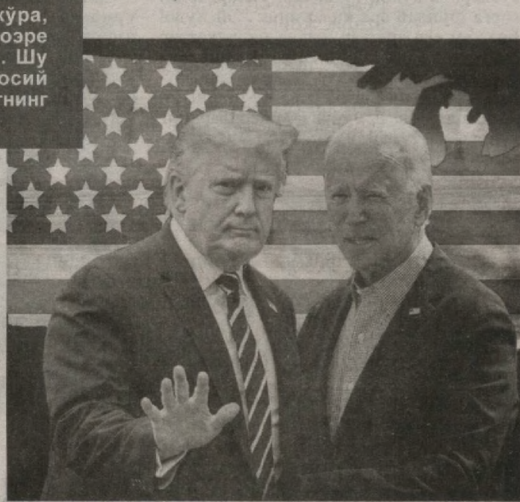
«Recorded Future» кибер хавфсизлик ташкилотининг «The Record» веб сайти ҳужумни Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларида кибер жосуслик билан шуғулланиб келаётган хакерлар гуруҳи амалга оширганини таъкидламоқда. Чунки хавфсизлик ташкилоти апрель ойида салбий мақсадларда ишлатиладиган «PlugX» дастури сервери Индонезия ҳукумати тармоқлари билан алоқа ўрнатаётгани ҳақида маълумот берган эди.

НАВБАТДАГИ СИНОВ

Шимолий Кореяда узок масофага учувчи ракета синови муваффақиятли якунлангани хабар қилинапти. Маълум бўлишича, шанба ва якшанба кунлари ўтказилган тажриба вақтида ракета иккала уринишда ҳам 1500 километрдан кўпроқ масофани босиб ўтган. Шу ўринда расмий Пхеньянинг охириги сунъий йўлдош синови жорий йилнинг январь ойида, яъни АҚШнинг янги президенти Жо Байденнинг инаугурацияси кунида амалга оширилганини таъкидлаш лозим.

Қайд этиш жоизки, ушбу мамлакатга нисбатан АҚШ томонидан баллистик ракета ва ядровий дастурлари туфайли санкциялар ҳам жорий қилинган.

«У АМЕРИКАНИ БОШҚАРИШГА ҚОДИР ЭМАС»

АҚШнинг собиқ президенти Доналд Трамп «Fox News Digital» нашрига берган интервьюсида мамлакатнинг 2024 йилда бўлиб ўтадиган навбатдаги президентлик сайловларида номзод сифатида иштирок этиши мумкинлигини маълум қилди.

Шунингдек, Трамп АҚШ қўшинларининг Афғонистондан олиб чиқиб кетилиши натижасида у ерда юзага келган вазият Америка тарихидаги энг катта шармандалик эканини таъкидлаб, айни пайтда Жо Байденни Американи бошқаришга қодир эмаслигини билдирган.

Саҳифани интернет материаллари асосида
Соҳиба СОЛИЕВА тайёрлади.

Эълон!

Тендерга таклиф этамиз!

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий кенгаши 2021 йил 24 октябрда бўлиб ўтадиган Президент сайловида партиядан кўрсатилган номзоднинг қуйидаги сайловолди ташвиқот материалларини тайёрлатиш ва чоп этиш учун тендер эълон қилади.

1. Номзод дастури (А1 ўзбек тили, рус, қорақалпоқ ва лотин ёзувида (брошюра кўринишида) 230x230мм).
2. Номзод таржимаи ҳоли ва дастури (ўзбек тили, рус, қорақалпоқ ва лотин ёзувида А3 150 гр 4+4).
3. «Номзодимизга овоз беринг» кўкрак нишони(44 мм).
4. Сайловолди ташвиқот (баннер м2 (6x3).
5. Номзоднинг флайери (ўзбек, рус, қорақалпоқ ва лотин ёзувида 115 гр 4+4).
6. Пластмасса ўрнатгичли 25x15 см ҳажмдаги байроқ.
7. Ушлагичли 1x150 см ҳажмдаги байроқ.

8. Ушлагичли 30x50 см ҳажмдаги байроқ.
9. «Номзодимизга овоз беринг» (футболка).
10. «Номзодимизга овоз беринг» (футболка поло).
11. «Номзодимизга овоз беринг» (кепка).
12. «Номзодимизга овоз беринг» (нимча).
13. «Номзодимизга овоз беринг» (3D-стикер).
14. «Номзодимизга овоз беринг» (брелок).
15. «Номзодимизга овоз беринг» (ручка).
16. «Номзодимизга овоз беринг» (А5, А6 блокнот).
17. «Номзодимизга овоз беринг» (девор календари ва столга қўйиш учун).
18. Мобильний стенд паук (печат баннер, бэк принт).
19. Постер А5 Самакпейка (4+0, 12x12, уф.лак).

Мурожаат учун
телефон:

71 277-60-73

Ижодкор қизларининг илк китоби

Яқиндагина юртимиз Мустақиллигининг 30 йиллигини кенг миқёсда нишонладик, «Билимлар куни»ни қувонч билан кутиб олдик. Ҳалима Худойбердиева номидаги ижод мактабда бу байрамларга яна бир байрам улашиб кетди. Ижод мактабининг беш нафар ижодкор қизларининг илк китоблари – кўнгил изҳорлари нашрдан чиқди. Шу муносабат билан ижод мактабда ташкил этилган тақдирот маросимида сўзга чиққан мактаб директори, шoir Мухаммад Исмоил: «Ёшларга бўлган эътибор бугунги кунда энг юқори даражага кўтарилди, сиз ёш ижодкорлар бунга «лаббай» деб жавоб

беришингиз зарур», дея уқтирди. Китоблари тақдироти ўтказилаётган ижодкор ўқувчилар ҳам тадбирда сўз олиб, бугунги кун улар учун унутилмас кун бўлиб қолажагини алоҳида таъкидлашди. Ижодкор ўқувчиларга Ўзбекистон Ёзувчилар уюشمаси раиси, таниқли шoir Сирожиiddин Сайиди томонидан оқ йўл тиланди. 7-синф ўқувчиси Зулхаё Мингбоеванинг биринчи китоби «Қўқлам қўшиғи», 10-синф ўқувчиси Дилафруз Ғофурованинг китоби «Қуёш ишқи», Ситора Наимжонованинг китоби «Кулчамнинг кулгичи» деб ном олган. Шунингдек, Насиба

Бошмонованинг китоби «Кўнгилдан дастхат», Муштарий Тошпўлатованинг китоби эса «Меҳр гуллари» дея аталган. Шу номларнинг ўзидек китобларнинг нақадар самимий, болаларча беғубор туйғуларга бой эканлигини исботлаб турибди. Ҳалима Худойбердиева каби атоқли шоирага муносиб издош бўлишга ҳаракат қилаётган қизларнинг адабиётга илк қадамлари қутлуг бўлсин.

Хурсаной СОТВОЛДИЕВА,
Ҳалима Худойбердиева номидаги
ижод мактаби она тили ва адабиёт
фани ўқитувчиси

Мўъжиза

ДУНЁДА ОЛТИТА ЖОНЗОТ БОРКИ, ҲАЗРАТИ РАСУЛУЛЛОҲ САЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ УЛАРНИ ЎЛДИРИШНИ МАЪН ҚИЛГАНЛАР

АСАЛАРИ: Шундай жонзот эканки, фақат ҳалол еб ҳалол қайтарар экан. Шунинг эъзизига Худованд асаларини шунчалик мўътабар деб билар эканки, бундай иззат инсу-жинда ҳатто йўқ экан.

ЧУМОЛИ: Унинг Аллоҳ хузуридаги иззат-эътибори шунда эканки, ҳазрати Сулаймон ибн Довуд (а.с.) замонларида кучли кирғоқчилик дунёга ҳукмрон бўлганида, одамлар ибодат қилиб Аллоҳдан ёмғир сўраган пайтларида ҳазрати Сулаймон пайгамбар (а.с.)нинг кўзлари бир чумолига тушган экан. Сулаймон (а.с.) икки оёқда тик ва икки қўлини осмонга банд кўтарган ҳолда турган чумолининг сўзларига кулоқ тутсалар, у Парвардигорга шундай арз қилармиш: “Эй Худо! Биз ҳам сен яратган бошқа махлуқотлар сингари махлуқларингданмиз. Биз ҳам улар каби сенинг фазлу-караматингдан ноумид эмасмиз. Бизларни ўз ризку-рўзингдан узоклаштирма, бемуруват инсонларнинг гуноҳлари туйфайли бизларни жазоламагин!”.

ҚУРБАҚА: Иброҳим (а.с.)ни Намруд подшоҳ оловда ёкиш учун ташлаган пайтда инсонлар ва бошқа жонзотлар Худодан сўрашдан бошқа иш қилмай турганларида, қурбақа сув ютиб, оловни учирш учун оловга кириб танасининг тўртдан бир қисмини қуйдириб олиб, оловга сув сепган экан.

ХУДХУД: Сулаймон (а.с.)га Балқис мамлакатига бориш учун йўл кўрсатган экан.

ЧУМЧУҚ: Одам (а.с.)га Сарондидиб юртидан Жидда шаҳрига келишлари учун ҳамроҳлик қилиб йўл кўрсатган экан.

ҚАЛДИРҒОЧ: Осмонда чарх уриб парвоз қилганлигининг сабаби инсонларнинг бир-бирларига ситам кўрсатганликлари учун ғам чекаркан ва у тўхтовсиз ибодатда бўлганлиги учун овоз чиқарган пайтда “Валаз зооллийн” деган жумла эшитилди.

Абдурахим Аламов саҳифасидан

Пандемия тарихда

Испан гриппи даврида ниқобсиз чиқишга руҳсат бермаётган кондуктор. 1918 йил (Рангли қилинган сурат)

Ҳикмат

Оғриксиз бош фақат мазорда бўлади.

Дарахт қанчалик кўп мева берса, шохи шунчалик ерга эгилади.

Арпа экиб бугдой кутма!

Кўрлар орасида бир кўзли ҳам қўмондон.

Бойлик – худо олдида гуноҳ, камбағаллик – одамлар олдида...

Туядан сўрашди: «Сенга араб оҳуси ёқадими?».

«Агар букри бўлганида янада яхши бўларди», – деди у.

Чиройли гуллар яхши мева бермайди.

Қўлингдан келганини амалга ошир, қолганини тақдирга қўйиб бер.

Япроқ ғарқ бўлиб, тош сузиб юриши мумкин...

«Донлар бисотида» китобидан олинди

Юз ёшдан ошганлар 86 минг 510 кишига етди

Япония Соғлиқни сақлаш вазирлиги маълумотига кўра, мамлакатда юз ёшдан ошганлар сони рекорд даражада ўсиб, 86 минг 510 кишига етди. Уларнинг 88, 4 фоизини аёллар ташкил қилмоқда. – 2021 йил 15 сентябрда мамлакатда кўп яшовчилар сони ўтган йилга нисбатан 6 минг 60 кишига кўпайган. Кетма-кет 51 йилдан буён ушбу кўрсаткич ўсиб келмоқда, – дейилади вазирлик хабарида. Тарихга назар ташлайдиган бўлсак, 1963 йилда Японияда

узоқ умр кўрадиганлар сони 153 кишини ташкил этган, 1981 йилда эса бу кўрсаткич мингдан ошган. Ун етти йил ўтгач, юз ёшдан ўтган фуқаролар ўн мингдан юқори бўлган. Буларнинг барчаси асосан тиббиёт технологиялари ютуқлари билан боғлиқ экани айtilмоқда. Шунингдек, вазирлик 2020 йилда Японияда ўртача умр кўриш давомийлиги аёлларга нисбатан 88 фоиз, эркакларга нисбатан 82 фоиз билан рекорд даражага етгани ҳақида хабар қилди.

ЎЗА

САРАТОНДА

Саратонда соябонинг бўлайин,
 Тоққа ошсанг, кўк довонинг бўлайин,
 Кетма, жоним, айрилиқдан жон безор,
 Ярим кеча қаҳқашонинг бўлайин.

Кетар бўлсанг, ҳазон ёғар боғимга,
 Санчиқ ботар дилимдаги доғимга,
 Кетма, жоним, айрилиқдан жон безор,
 Озу сочма менинг хушвақт чоғимга.

Керак эмас сенсиз гул ҳам, чаман ҳам,
 Керак эмас Қандаҳор ҳам, Яман ҳам.
 Кетма, жоним, айрилиқдан жон безор,
 Керак эмас бўз тарлон ҳам, саман ҳам.

Пок оламим булганмасдан жилмайгин,
 Олам ғамга чулганмасдан жилмайгин,
 Кетма, жоним, айрилиқдан жон безор,
 Юрак дур-дур тўлганмасдан жилмайгин.

То тирикман, ўша қайсар боламан,
 На тиним бор, на излашдан толаман,
 Кетма, жоним, айрилиқдан жон безор,
 Бари бир мен сени топиб оламан.

ОНАГИНАМ

... Она багрин қўмсаб ўтди гўдаклик,
 Тақдир олиб кетмиш эди йироққа.
 Гоҳ ўқсуқлик, гоҳи шўхлик, теппакли,
 Тагин бир ёз қайтиб келдим қишлоққа.

Не кўрайин? Кетмон ётур занг босиб,
 Сопи синиқ, қараб бўлмас ўроққа.
 Оғил, четан, қудуқ боши чанг босиб,
 Онам шўрлик ўхшар жонли қуроққа.

Кўз ёшини артиб рўмол учидо,
 Манглаймдан ўлиб, тутар сўроққа.
 Синглим кўзи милт-милт, ҳовли бурчидо,
 Ҳовли ўхшар ҳозир юз бир қуроққа.

«Кўз ойдин!» деб олис-яқин келишар:
 «Келдинг чоғи тагин тўрт кун қўноққа?».
 Вақт тигиз-да, булар қайдан билишар,
 Бири уйга, бири қорлар овлоққа.

«Тулпор тўғри чортоғ томон чопармиш,
 Сен ҳам ахир чопиб келгунг чортоғга.
 От айланиб, қозиғини топармиш,
 Сен ҳам ахир топиб келгунг шу ёққа...».

Бири у дер, бири бу дер, хушвақтлик,
 Саҳраб кетгун келар ўхшаб тайлоққа.
 Яхши тилак, яхши орзу, хушбахтлик,
 Майли борсам бориб келай яйлоққа.

Вақт тигиз-ку, лексин анча тургим бор,
 Тагин тушгун, қайдам, қандай сўқмоққа.
 Онагинам кўз олинда юргим бор.
 Кетмам, тўлқин иргитгандай қирғоққа.

Тонг отмайин ўроқни ҳам соплагум,
 Кетмонни ҳам дуч қилгайман қайроққа.
 Лой қиламан, лойга сомон қоплагум,
 Эрта билан дўстлар келур шувоққа.

Қайдан билсин не савдолик ёш бошим,
 Она қалби ўхшар ойдин булоққа.
 Хаёларда совиб қолар сўқ ошим...
 Онагинам ўтин қалар ўчоққа...

Ҳафталик об-ҳаво маълумотлари

Kun	Harorat	Tavsif	Yog'in-garchilik
Chorshanba 15 sentabr	+33° +17°	ochliq havo	0%
Payshanba 16 sentabr	+32° +16°	ochliq havo	0%
Juma 17 sentabr	+34° +20°	ochliq havo	0%
Shanba 18 sentabr	+35° +17°	ochliq havo	0%
Yakshanba 19 sentabr	+32° +15°	ochliq havo	0%
Dushanba 20 sentabr	+31° +15°	ochliq havo	0%
Seshanba 21 sentabr	+31° +15°	ochliq havo	0%

Эълон

Тошкент Ахборот технологиялари университети Радиотехника йўналишини 2013 йилда битирган **Хожиматова Мухлиса Иброхимовна** номига берилган **В № 678141** рақамли Бакалавр дипломи йўқолганлиги сабабли **БЕКОР** қилинади.

«МИЛЛИЙ
 ТИҚЛАНИШ»
 ПАРТИЯСИННИНГ
 ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ
 ГАЗЕТАСИ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Алишер КОДИРОВ – кенгаш раиси,

Акмал САИДОВ, Абдулазиз АККУЛОВ, Аброр ПЎЛАТОВ,
 Амриддин БЕРДИМУРОДОВ, Бахтиёр САЙФУЛЛАЕВ,
 Илхом АБДУЛЛАЕВ, Минхожиддин МИРЗО,
 Нодир МУХТОРОВ, Одижон ТОЖИЕВ, Отабек ЖИЯНБОВЕВ,
 Озодбек НАЗАРБЕКОВ, Ортиқали ҚОЗОҚОВ,
 Феруза МУҲАМЕДЖАНОВА, Хуршид ДЎСТМУҲАММАД,
 Шерзодхон ҚУДРАТХЎЖА, Шавкат ШАРИПОВ,
 Шухратжон АХУНДЖАНОВ.

Бош муҳаррир:
 Миродил АБДУРАҲМОНОВ

ТАҲРИРИЯТ

МАНЗИЛИ:

Тошкент шаҳри,
 Миробод тумани,
 Буюк Турон кўчаси,
 41-уй.
 Газета таҳририят
 компьютер
 марказида терилди
 ва саҳифаланди.

Муаллифлар фикри
 таҳририят нуктаи
 назаридан фарқ
 қилиши мумкин.

Таҳририятга келган хатлар доний
 эътиборимизда бўлиб, улар
 муаллифларига қайтарилмайди.

Навбатчи муҳаррир:

Равшан МАХМУДОВ
Навбатчи:
 Виллоятхон ШОДИЕВА
Дизайн гуруҳи:
 Маъмуржон ҚУДРАТОВ,
 Умид АРСЛОНБЕКОВ,
 Фирдавс ҲАМИДУЛЛАЕВ,
 Соҳиба СОЛИЕВА

ТЕЛЕФОНЛАР:

Қабулхона (факс): (71) 232-12-03, +99897 755-10-11

Газета «SHARQ» нашриёт-матбаа акциядорлик компаниясида
 chop этилди.
 Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй

2008 йил 29 октябрда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот
 агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган.
 Газета ҳафтанинг чоршанба куни чиқади.

Аади – 24 956.
 Газетанинг баҳоси қилишилган нархда.
Қоғоз бичими: 350х587. **Ҳажми:** 4 босма табоқ
 Буюртма – 916
 Босишга топшириш вақти 21.00.
 Топширилди 3:30

Электрон почта:

mtiklanish@bk.ru / mtiklanish@mail.ru

ISSN 2010-7714

123456